

101. Perjantaina 21 päivänä lokakuuta 1994

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

tehdään päätös eduskunnan lausunnosta kuntoutuslainsäädännön vaikutuksia ja kuntoutusjärjestelmän kehittämistä koskevasta selonteosta 3395

Valtioneuvoston selonteko n:o 1
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 25

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi varallisuusverolain 24 §:n muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 123
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46

2) Ehdotus laiksi veroasioissa annettavaa keskinäistä virka-apua koskevan yleis-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3397

Hallituksen esitys n:o 129
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47

Ainoa käsittely:

3) Ehdotus yhteistyöstä muilla kuin neljän vapauden alaan kuuluvilla erityisalueilla tehdyn ETA-sopimuksen pöytäkirjan 31 muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 10/94 hyväksymisestä ”

Hallituksen esitys n:o 201
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi kirkkolain 20 luvun 5 §:n muuttamisesta 3399

Hallituksen esitys n:o 171
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10

5) Ehdotus laiksi Pelastusopistosta ”
Hallituksen esitys n:o 172
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 11

6) Ehdotus laiksi kotieläinjalostuslain muuttamisesta 3400

Hallituksen esitys n:o 143
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 18

7) Ehdotus laiksi hevostalouslain muuttamisesta ”
Hallituksen esitys n:o 144
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19

8) Ehdotus laiksi metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain muuttamisesta 3401
Hallituksen esitys n:o 146
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20

9) Ehdotus taimiaineistolaisiksi ”
Hallituksen esitys n:o 169
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21

10) Ehdotus laiksi asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta ”
Hallituksen esitys n:o 212
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26

11) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain ja sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien lakien muuttamisesta 3401

Hallituksen esitys n:o 206
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 27

12) Ehdotus laiksi ulkoilulain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 130
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10

E s i t e l l ä ä n :

13) Hallituksen esitys n:o 229 laiksi eurooppalaisesta taloudellisesta etuystymästä (ETEY) ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi „

14) Hallituksen esitys n:o 230 laiksi rikoslain 32 luvun muuttamisesta „

15) Hallituksen esitys n:o 231 korkeimman oikeuden päätösvaltaisuutta koskevien säännösten muuttamisesta „

16) Hallituksen esitys n:o 232 laiksi haastemieslain 6 §:n muuttamisesta „

17) Hallituksen esitys n:o 234 laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta „

18) Hallituksen esitys n:o 235 laiksi veronkantolain muuttamisesta „

19) Hallituksen esitys n:o 236 laiksi enakkoperinnän korotuksesta verotulojen tilityksissä „

20) Hallituksen esitys n:o 240 laiksi huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain muuttamisesta 3402

21) Hallituksen esitys n:o 242 laiksi teollisuusyritysten vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään „

22) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 72 laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta 3403

23) Ed. Väistön lakialoite n:o 73 laiksi arvonlisäverolain palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain 10 §:n muuttamisesta 3403

24) Ed. Mäkipään ym. lakialoite n:o 74 laiksi sairausvakuutuslain 16 §:n muuttamisesta „

25) Ed. Mattilan ym. lakialoite n:o 75 laiksi tuloverolain 96 §:n muuttamisesta .. 3404

26) Ed. Nikulan ym. lakialoite n:o 76 laiksi valtion taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1995—2000 „

27) Ed. Moilasen ym. lakialoite n:o 77 alkoholilain 3418

28) Ed. Puiston ym. lakialoite n:o 78 laiksi opintotukilain muuttamisesta „

29) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 49—62 3419

49 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta varsinaiseen kehitysyhteistyöhön

50 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta pelastushelikopterin hankkimiseksi rajavartiolaitokselle

51 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta asuntojen korjausavustuksiin

52 Luukkainen ym.: Valtion nettolainanottoon ehdotetun määrärahan poistamisesta

53 Luukkainen ym.: Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetun määrärahan poistamisesta

54 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun investointeihin

55 Mäkelä ym.: Valtion korvaukseen kunnille Suomeen muuttavien toimeentulotukeen osoitetun määrärahan vähentämisestä

56 Mäkelä ym.: Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden vastaanottoon osoitetun määrärahan vähentämisestä

57 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta äitiysavustuksiin

58 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionapuun työttömyyden lieventämiseen

59 Nikula: Valtion määräysvallan säilyttämisestä Valmet Oy:ssä

60 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionapuun kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen

61 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta rataosan Nurmes — Vuokatti — Kontiomäki perusrannukseen

62 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionapuun kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen

35) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksestä laeiksi kansanterveyslain, erikoissairaanhoidon lain ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta (HE 204) 3419

36) Talousvaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksestä laiksi tuontipolttotavotteiden velvoitevarastoinnista (HE 81)

37) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksestä laiksi väliaikaisista poikkeuksista työsopimuslain 2 §:n 2 momenttiin (HE 125)

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho E., Alaranta, Dromberg, Hautala, Isohookana-Asunmaa, Jouppila, Kaarilahti, Karhunen, Kohijoki, Laukkanen V., Louekoski, Mattila, Polvinen, Puhakka, Puisto, Pura, Rinne, Roos J., Rossi, Seivästö, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tuomioja, Varpasuo, Viinanen ja Vähäkangas.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Louekoski ja Vähäkangas.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia edustajat Puisto ja Rinne, virkatehtävien takia edustajat E. Aho, Isohookana-Asunmaa, Rossi, Tuomioja ja Viinanen sekä yksityisasioiden takia edustajat Alaranta, Dromberg, Hautala, Jouppila, Kaarilahti, V. Laukkanen, Polvinen, Pura, Seivästö ja Varpasuo sekä tämän kuun 28 päivään sairauden takia ed. Puhakka ja yksityisasioiden takia ed. Karhunen.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 244—272.

Pöydällepanoa varten esitellään:

30) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen esityksestä laiksi Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta sekä laiksi Suomen kalastusvyöhykkeestä annetun lain muuttamisesta (HE 167) 3419

31) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 23 hallituksen esityksestä laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain muuttamisesta (HE 199)

32) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 24 hallituksen esityksestä laiksi kiinteistöjen kauppahintarekisteristä ja kauppahintatilastosta annetun lain muuttamisesta (HE 141)

33) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksestä laiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain muuttamisesta (HE 166)

34) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28 hallituksen esityksestä laeiksi kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain, kuntoutusrahalain ja sairausvakuutuslain 18 a §:n muuttamisesta (HE 207)

Hallituksen esityksen n:o 232/1991 vp peruuttaminen

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään peruuttanut eduskunnalle annetun hallituksen esityksen n:o 232/1991 vp laiksi maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain muuttamisesta.

Työjärjestyksen 54 §:n mukaan on peruutuksen tapahtuessa asian käsittely lopetettava. Eduskunta päättäneen antaa peruutuksen tiedoksi maa- ja metsätalousvaliokunnalle, jonka valmisteltavana puheena oleva esitys on.

Hyväksytään.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 529, 539—553, 557 ja 560. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Tulevaisuusvaliokunnan jäsenet

Puhemies: Ilmoitetaan, että valiokunta-paikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Toivonen vapautusta tulevaisuusvaliokunnan varajäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anosta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan ensi tiistain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään ensi tiistaina kello 11.

Ed. Apukan ym. välikysymys Veitsiluoto Oy:n omistusjärjestelyistä luopumisesta

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Apukan ym. allekirjoittama välikysymys n:o 6 Veitsiluoto Oy:n omistusjärjestelyistä luopumisesta.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle

Kauppa- ja teollisuusministeriön olisi tullut selvittää mahdollisuuksia parantaa Veitsiluoto Oy:n toiminta- ja kehittämismahdollisuuksia itsenäisenä, pohjoissuomalaisena yhtiönä. Tämän asemesta kauppa- ja teollisuusministeriö on päättänyt talouspoliittisen ministerivaliokunnan hyväksymään ratkaisuun, jossa tässä vaiheessa Enso-Gutzeit Oy -nimiselle pörssi-yhtiölle myytäisiin 35 prosentin omistusosuus Veitsiluoto Oy:stä. Sinänsä Enso-Gutzeit Oy:ssä valtiolla on vielä toistaiseksi kolmanneksen omistusosuus ja äänivallasta 52,1 prosenttia, mutta eduskunta on antanut valtuudet myydä kaiken valtion omistuosuuden Enso-Gutzeitissa. Veitsiluoto Oy:ssä valtion suora omistusosuus alenisi 91,1 prosentista 56,1 prosentiksi ja Kansaneläkelaitoksen omistusosuus nykyisestä 8,2 prosentista 7,2 prosentiksi.

Vaikka julkisuudessa olleiden tietojen mukaan Enso-Gutzeit Oy:lle ei olekaan sitouduttu myymään myöhemmin enemmistöä Veitsiluoto Oy:ssä, on ilmeistä, että Enso-Gutzeit Oy on päättänyt nyt kaupan kohteena olevan omistuosuuden hankkimiseen vain siinä tarkoituksessa, että se myöhemmin saisi määräysvallan Veitsiluoto Oy:ssä. Tällöin Veitsiluoto Oy:tä kehitettäisiin vastedes Enso-Gutzeit Oy:n strategisten tavoitteiden mukaan piittaamatta Pohjois-Suomen työllisyydestä.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Aikooko valtioneuvosto luopua omistuosuuden myymisestä Veitsiluoto Oy:stä ja säilyttää yhtiön itsenäisenä pohjoissuomalaisena yhtiönä, jonka toimintaa kehitetään?

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1994

Asko Apukka	Martti Korhonen
Jaakko Laakso	Esko-Juhani Tennilä
Juhani Vähäkangas	Timo Laaksonen
Pekka Leppänen	Ensio Laine
Esko Helle	Jarmo Wahlström
Claes Andersson	Eila Rimmi
Heli Astala	Outi Ojala
Osmo Polvinen	Esko Seppänen

Iivo Polvi	Riitta Myller
Matti Vähänäkki	Aarno von Bell
Erkki Pulliainen	Paavo Nikula
Maija Rask	Satu Hassi
Tuulikki Ukkola	Raila Aho
Arja Ojala”	

P u h e m i e s : Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistaina pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Valtioneuvoston selonteko kuntoutuslainsäädännön vaikutuksista ja kuntoutusjärjestelmän kehittämisestä

Valtioneuvoston selonteko n:o 1
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 25

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen tehdään nyt päätös eduskunnan lausunnosta kuntoutuslainsäädännön vaikutuksia ja kuntoutusjärjestelmän kehittämistä koskevasta valtioneuvoston selonteosta. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 25, joka sisältää ehdotuksen selonteosta annettavan lausunnon sanamuodoksi.

Keskustelu asiasta julistettiin päättyneeksi viime tiistaina pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on ed. Jurva ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut seuraavaa lausumaa: ”Hallituksen tulee viipymättä ryhtyä toimiin työllistämismahdollisuuden palauttamiseksi työllisyyslakiin, jolloin voidaan ennalta ehkäistä pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden aiheuttamia myöhempiä kuntoutus- ja hoitotarpeita.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Jurvan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 33. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön mukaisen lausunnon selonteon johdosta ja siirtyy päiväjärjestykseen.

Mietinnön ponteen sisältyvä ehdotus mietinnön lähettämisestä valtioneuvostolle hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi varallisuusverolain 24 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 123
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

E d. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Hallituksen lakiesitys n:o 123 pitää sisällään sen, että varallisuusverolakia muutetaan niin, että ydinvoimalarakennusten vuosittaisia ikäalennuksia muutetaan. Sinänsähän tämä ei kuulosta mitenkään kummalliselta, mutta suomeksi sanottuna tässä on kyse mittatilauslaista, jolla Eurajoen kunta voi rahastaa ydinvoimalalta enemmän veroja itselleen. Rahastusmuotona käytetään tässä kiinteistövero. Eli tämän lain avulla nyt Eurajoen kunta voi rahastaa siis yli 4,6 miljoonaa markkaa vuodessa enemmän kiinteistöveron muodossa paikalliselta ydinvoimalalta kuin tähän asti on tapahtunut.

Huomionarvoista minusta on tässä se, millä perusteella nimenomaan Eurajoen kunta on tätä veron korotusta lähtenyt vaatimaan. Perusteluna on käytetty sitä, niin kuin Eurajoen kunnanhallitus kirjallisessa kannanotossaan sanoo, että myös yleiset yhteiskuntapoliittiset syyt edellyttävät, että ydinvoimalaitokset maksavat veroa kohtuullisessa määrin sijaintikunnalleen, sillä ydinvoimaan liittyvät aina omat riskinsä.

Kun sitten tivasin, mitä nämä riskit nyt mahdollavat olla, joita kunnan mielestä ydinvoimaan liittyy, niin sekä kunnanjohtaja, kunnanvaltuuston puheenjohtaja että kunnanhallituksen puheenjohtaja kaikki yhteen ääneen samassa kuorossa vakuuttivat, että siihen liittyvät ympäristö-

riskit ja onnettomuusriskit ja sen lisäksi vielä imagoriski.

Eurajoen kunta, joka on maatalousvaltainen kunta, katsoo, että sen maanviljelystuotteet eivät mene kaupaksi, jos päästöjä tapahtuu, ja näin sen täytyy ikään kuin etukäteen saada tästä tiettyä korvausta ydinvoimalalta. He vakuuttivat, että kaikillahan nämä riskit nyt ovat jo ennestään tiedossa, ja ihmettelivät, mitä näitä riskejä nyt kysellään.

Mutta todellakin minusta tämä on huomattavaa siinä mielessä, että tämä on ensimmäinen kerta, kun ydinvoimalan sijaintikunta julkisesti ja kirjallisesti tunnustaa, että ydinvoimaan liittyvät tietyt riskit. Sen lisäksi he korostivat sitä, että ydinvoimalasta aiheutuu kunnalle huomattavia lisärasitteita, huomattavia kustannuksia. Kunnantalossa on oltava säteilysuoja. Kunnassa on oltava tehohälyttimet. Palo- ja pelastusvalmiuksien on oltava aivan toista luokkaa kuin sellaisissa kunnissa, joissa ydinvoimalaa ei ole.

Arvoisa puhemies! Koska olen viime aikoina havainnut, että teollisuuden ja ay-piirien ydinvoimasiivet näyttävät hautovan tietynlaista revanssia lisäydinvoiman aikaansaamiseksi tähän maahan, haluan todella nostaa keskusteluun tämän, mitkä ovat sijaintikunnan kokemukset siitä, että ydinvoimala sijaitsee kunnassa, ja myös sen, mitä se tulee tarkoittamaan taloudellisessa mielessä tällaiselle kunnalle.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! On todella hyvä, että ed. Luukkainen kiinnitti eduskunnan ja yleisön huomiota tähän kysymykseen. Politiikassa usein asia on niin, että mikään voitto ei ole lopullinen eikä mikään tappiokaan lopullinen. Ilmeisesti ydinvoimapuolella tämä hyvin tiedetään. Monet merkit ovat kertoneet siitä, että uusi ydinvoimalahakemus on vireillä ja muhii. Siinä mielessä tämä esitys, jossa korostetaan näitä ongelmia ja yhteiskunnan kustannuksia ja pyritään saamaan kompensatiota, on aivan oikeasuuntainen. Kyllä tietysti veroprosenttien, nimenomaan ympäristöveroprosenttien ydinvoiman osalta tulee olla aivan toista luokkaa kuin tämä vaatimaton korotus, joka nyt tässä toteutuu.

Ed. Tiuri: Arvoisa puhemies! Eurajoen kunnan käsitys riskeistä on vain Eurajoen kunnan käsitystä asioista. Suurimmat riskit ilmeisesti kuitenkin ovat niillä kunnilla, joilla on hiilivoimaloita, koska sieltä tulee jatkuvasti päästöjä, jotka aiheuttavat sekä ympäristölle että kasvilli-

suudelle haittoja ja ihmisille syöpää niin, että näillä samoilla perusteilla voisivat kaikki kunnat vaatia lisäkorvauksia silloin, kun jokin voimalaitos on alueella. Minusta se ei voi olla kovin hyvä peruste erikoisen korvauksen saamiseen, mutta varsinainen peruste lieneekin se, että kun aikaisemmin on saatu rahaa aika paljon, nyt tässä uudessa systeemissä sitä ei olisi saatu, ja siitä syystä jatkuvuuden vuoksi halutaan rahaa voimaloilta.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Ed. Tiuri antoi ymmärtää, että ihmiset eivät tiedä, miltä heistä tuntuu. Tilanne on vähän sama kuin Tuntemattomassa sotilaassa alikersantti Lahtisella, joka lähti valittamaan nälkää, ja hänelle sitten annettiin kaloritaulukot, että "ei voi olla sinulla nälkä". Kyllä nämä kunnat tietävät erittäin hyvin ja myös tutkittuun tietoon perustuen, mitkä riskit ovat kysymyksessä.

Tässä esityksessähän ollaan itse asiassa hyvin pitkälle vasta kiinteistöveropohjan kanssa tekemisissä. Veroprosentti määrätään voimalan käyttöänsä mukaan, joka todella on valitettavan vähäinen. Se on yhden sukupolven mittainen.

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Tiurille, joka asetti vastakkain hiilivoimalat ja ydinvoimalat ja niistä aiheutuvat riskit. Eurajoen kunnan näkemys todella on se, että ydinvoimalariski on huomattavasti suurempi kuin hiilivoimalariski. Ydinvoimaan liittyvät paitsi ympäristöriskit myös imagoriskit.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Tässä asiassa puhutaan nyt kokonaan varsinaisen asian sivusta eikä halkaista sitä keskeltä. Kyllä kai Eurajoen kunnan tarkoitus saada veroja perustuu siihen, että sen verotulot ovat aikanaan tiettyjen päätösten perusteella melkoisesti vähentyneet, vaikka niitä on pyritty korvaamaan tietysti kunnalle. Tässä on lähinnä kysymys verotulojen palauttamisesta ydinvoimalayksikön taholta sille asteelle, jolla ne ovat olleet aikaisemminkin, tai ainakin lähelle sitä.

Eräänä synnä tietysti voidaan mainita riskit, joista tässä puhutaan, mutta ei tämä ole mikään uusi asia, että ydinvoimalasta on riskejä ympäristölleen. Vihreät nyt esittävät, että tämä olisi aivan jokin uusi asia, joka nyt tunnustettaisiin ensimmäisen kerran. Mutta riskit ovat kohtuulliset ja hyötyyn nähden hyvin hyväksyttävät.

Kysymys on tulojen saamisesta kunnalle, ja siinä on tietenkin muodollisesti täytynyt tuoda

riskikysymys myös samalla esille, mutta totean sen, että ei tämä ole mikään uusi asia. Se on olemassa oleva asia ja tiedetään ja sillä selvä, mutta verotuksesta tässä on kysymys ja verotulojen saamisesta. Tässä nyt vihreät nostavat hirveen vaaran ikään kuin ensimmäistä kertaa hyväksyttynä ja tunnustettuna yhteiskunnassa. Teidän perustelunne on aivan teennäistä.

Ed. Louekoski merkitään läsnä olevaksi.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Valitettavasti joudun korjaamaan ed. Aittoniemen käsityksen siitä, mitä vihreät ensimmäisen kerran tässä yhteiskunnassa tekevät. Kyllä me olemme tuoneet ydinvoiman riskit esille jo ennen kuin yhteiskunta yleisesti niistä oli tietoinen.

Varmasti ed. Aittoniemi on oikeassa siinä, että Eurajoen kunnalla on myös verotusintressi, joka perustuu nimenomaan kiinteistö- ja metsäverouudistukseen, jolloin maatalousvaltaisten kuntien verotulot hyvin vakavalla tavalla romahtivat. Tämän maalaiskunnille hankalan verouudistuksen ensimmäisiä ajajia oli ed. Aittoniemen nykyinen hallituspuolue keskusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi veroasioissa annettavaa keskinäistä virka-apua koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 129
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus yhteistyöstä muilla kuin neljän vapauden alaan kuuluvilla erityisalueilla tehdyn ETA-sopimuksen pöytäkirjan 31 muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 10/94 hyväksymisestä

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 201
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48. Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään ainoassa käsittelyssä valtiovarainvaliokunnan mietinnön ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 10/94 niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Keskustelu:

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Ehdotan, että perusteluissa lausutaan: "Eduskunta toteaa, ettei kauppa- ja teollisuusministeri Seppo Kääriäinen nauti eduskunnan luottamusta."

Perusteluni on se, että me pohjoisessa olemme täysin menettäneet luottamuksemme ministeriin, joka puhuu yhtä ja on tehnyt tasan toista meille elintärkeässä Veitsiluodon asiassa. Aiemmin Kääriäinen lupasi, että Veitsiluoto jatkaa itsenäisenä, mutta onkin nyt lähtenyt fuusioimaan Veitsiluodon Ensoon, mikä siirtäisi päätösvalan tänne etelään ja ajan myötä myös toiminnat siirtyisivät pohjoisesta etelään. Tämä olisi raju isku pohjoiselle, koko kehitysalueelle ja siellä asuville ihmisille.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kääriäisen toiminta Enson

ja Veitsiluodon asiassa on todella kyllä Lapin ja Pohjois-Suomen näkökulmasta sellainen, että se vaatii selvästi lisää selvittelyä ja myös moniin kysymyksiin on saatava vastauksia, ennen kuin tähän asiaan voidaan ottaa kantaa.

Omalta puoleltani ilmoitan, että tämä asia ei ole oikea kohta mitata ministeri Kääriäisen luotamusta, vaan on edettävä oikeassa järjestyksessä sillä tavalla, että me vaadimme tarpeelliset selvitykset tässä asiassa ja sitten arvioimme niiden selvitysten pohjalta, mikä on kannanotto. Omasta puolestani sen vuoksi ilmoitan, että en tässä asiassa ota kantaa ministeri Kääriäisen luottamukseen.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Edellisistä puheenvuoroista poiketen minä tahtoisin esittää ministeri Kääriäiselle luottamuslauseen, sillä hän on poikkeuksellisen kaukonäköisellä ja päättävaisellä tavalla ajanut koko Suomen etua rakentaessaan sellaisen mahdollisuuden, jota Enson ja Veitsiluodon asettautuminen mahdollisimman hyvään synergiseen kokonaisuuteen merkitsee.

P u h e m i e s : Kehotan kaikkia edustajia tarkoin huomaamaan, mikä asia on käsittelyssä. Ed. Tennilä on esittänyt jaetun perustelulausemaehdotuksen, mutta keskustelussa tulee pitää huoli siitä, että käsittelemme Etan sekakomitean päätöstä n:o 10/94.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Lapin edustajilla ei ole tapana riidellä täällä salissa, mutta nyt haluan kuitenkin todeta ed. Korvalle, että kaikki tieto tästä Veitsiluodon asiasta on olemassa, kaikki seuraamukset ovat olemassa. On johtopäätösten aika!

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toteaisin ed. Tennilälle, että tämä asia koskee tietenkin ensi sijassa myös hallituspuolueita, ja tämä asia on pahasti kesken meillä. Oletan, että tämä paikka on täysin väärä, jos pyritään siihen, mihin ed. Tennilä todella pyrkii. En omalta osaltani voi tässä vaiheessa yhtyä esitykseen.

Ed. S e p p ä n e n : Arvoisa puhemies! Minä kannatan ed. Tennilän tekemää ehdotusta. Ministeri Kääriäinen on toiminut todella taitamattomasti jo aikaisemmin esimerkiksi Rautaruukin yhteydessä. Tällainen ministeri, joka osallistuu Eta-asioiden valmisteluun Suomen puolesta,

on antanut huonoja näyttöjä muissa toimitissaan yhteiskuntamme asioissa. Rautaruukissa yksityistäminen suoritettiin niin, että valtio ei saanut sitä hintaa niistä osakkeista, mikä niistä kuuluisa saada.

Eta-asioiden yhteydessä tällainen samanlainen valmistelun heikkous toistuu, että valtion etua ei puolusteta. Silloin ministeri Kääriäinen ei aja isänmaan etua, niin kuin hän ei ole ajanut myöskään kansallista etua niissä asioissa, jolloin valtionyhtiöiden johtajille on annettu erityisiä optiolainoja ja sitä kautta otettu käyttöön palkitsemisjärjestelmiä, jotka eivät ole sopivia ja jotka perustuvat osittain myös veronkiertoon. Siltä osin ministeri Kääriäinen ei ole niissä asioissa toiminut kansallisen edun mukaisesti. Tämän takia minusta tällainen epäluottamuslause ministeri Kääriäiselle on erittäin perusteltu.

Ed. M. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli tärkeää huomauttaa, että todellakin puhumme nyt tästä Eta-sopimuksen pöytäkirjasta, joka käsittelee tutkimusohjelmaa. Sillä tavoinhan tämä tietysti liittyy tähän Veitsiluoto-kysymykseen, että vain vahvat, menestyvät suomalaisyritykset, vientiteollisuusyritykset, pystyvät osallistumaan ja hankkimaan Eta-sopimuksen ja myöhemmin EU-jäsenyyden mukanaan tuomia etuisuuksia sekä EU- että Eta-järjestelmästä myös tutkimuksen osalta.

Sen takia on minusta, rouva puhemies, tässä olennaista nähdä, että ratkaisu, joka nyt on syntynyt, nimenomaan vahvistaa Veitsiluoto Osakeyhtiön olemassaoloa. Toinen vaihtoehto olisi ollut hyvin paljon kalliimpi veronmaksajille. Me olisimme joutuneet hakemaan budjetista sellaista pääomakorotusta, johon missään tapauksessa näissä olosuhteissa ei ollut mahdollisuuksia, puhumattakaan siitä, että Veitsiluoto olisi listautunut pörssiin. Hyvin suhdanneherkkänä yrityksenä sen mahdollisuudet menestyä siellä olisivat olleet paljon heikommat kuin nyt tehdyn ratkaisun mukaisella tavalla.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä vastaan vielä ed. M. Laukka-selle, että tässä ministeri Kääriäisen allekirjoittamassa, nyt käsitellyssä olevassa lakiesityksessä todetaan, että Maastrichtin sopimuksen jälkeen tutkimuksen keskeisenä tavoitteena on "teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistaminen."

KTM:ssä on tehty selvästikin se johtopäätös, ja väitän, että ilman mitään tutkimuksia, että vain yrityskokojen suurentaminen on vastaus siihen haasteeseen, joka nyt on tulossa, eli vain suuri on kaunista. Se tarkoittaa sitä, että pohjoisesta toiminta vedetään etelään ja ylipäätään keskitetään. Pidän äärettömän vakavana tammöistä johtopäätöstä, joka selvästikin KTM:ssä on tehty ja joka myös Kääriäisen kautta on sitten pantu päätökseksi.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. M. Laukkaselle vastaan, että hän oli aivan väärässä tässä kysymyksessä, kun sanoi, että vahvistetaan muka yhtiön omaa osakepääomaa. Nythän ollaan privatisoimislinjalla ottamassa käyttöön menettely, jota Etassa harvemmin tunnetaan, nimittäin sellainen menettely, että rahat menevät valtion budjettiin eivätkä asianomaiselle yhtiölle. Minun mielestäni Etan yhteydessä tällaisia ratkaisuja ei tunneta, ja tässä mielessä samat rahat saatetaan käyttää suurituloisten veronalennuksiin, mikä on thatcherilainen linja näissä kysymyksissä. Tässä mielessä nyt on kysymyksessä merkittävä uusi linjaus, jota ministeri Kääriäinen on lähtenyt edesauttamaan ja ajamaan. Sen takia epäluottamus on erittäin perusteltu ja uskoisin, että keskusta ei voi itse valita sitä, missä yhteydessä epäluottamuslauseita esitetään. Teidän täytyy nyt ottaa tähän kysymykseen kantaa. Nyt on se tilaisuus!

Ed. Lainé: Rouva puhemies! Olen havaitsevinani, että rouva puhemies toivoo keskustelua Etasta. Haluan muistuttaa, että kun tämä asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, käytiin pitkähkön puheenvuoron, jossa puhuin Etasta. Silloin ei kukaan muu puhunut Etasta. Tänäsen ed. Seppänen on muutaman kerran maininnut tuon nimen.

Minä kannatan myös ed. Tennilän esittämää epäluottamuslausetta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Tennilä ed. Seppäsen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta toteaa, ettei kauppa- ja teollisuusministeri Seppo Kääriäinen nauti eduskunnan luottamusta."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Mietinnön ponsi hyväksytään.

Puhemies: Lopuksi päätetään perustelulausumaehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Tennilän ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 91 jaa- ja 26 ei-ääntä, 44 tyhjää; poissa 38. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi kirkkolain 20 luvun 5 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 171
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10

Puhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ed. Vähäkangas merkitään läsnä olevaksi.

5) Ehdotus laiksi Pelastusopistosta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 172
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 11

Puhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että hallintovaliokunta on saanut vihdoin viimein aikaan tämän tärkeän lakiuudistuksen. Tämähän merkitsee sitä, että Valtion pelastuskoulu ja Valtion pelastusopisto yhdistettäisiin Pelastusopistoksi, joka sijaitsee Kuopiossa.

Sen sijaan haluaisin kiinnittää huomiota valiokunnan mietinnössä ottamaan kantaan valtionosuusien vähennyksestä, joka merkitsisi 5

miljoonaa markkaa. Mietinnössä on kuitenkin sellainen kannanotto, että ehdotetaan 9 §:n 3 momentin poistamista. Toivoisin, että tämä merkitsisi sitä, että tällaisia leikkauksia valtion-osuuksissa ei tapahtuisi. Kuitenkin valiokunta on loppulausunnossaan todennut, että tämä laki liittyy vuoden 1995 talousarvioesitykseen, ja silloin on tarkoitettu käsitellä tätä lakia sen yhteydessä. Ehdotankin tässä yhteydessä, että silloin huolehditaan siitä, että 5 miljoonan leikkausta ei tapahdu valtionosuuksissa.

Ed. Lehtinen: Arvoisa rouva puhemies! Päinvastoin kuin ed. Tykkyläinen, olen uusmaalaisena kansanedustajana erittäin pahoillani siitä, että Pelastusopisto on hallituksen esityksestä ja eduskunnan päätöksellä aikoinaan päätetty siirtää Kuopioon. Sille olisi huomattavasti luonnollisempi sijaintipaikkakunta ollut Uusimaa, jossa se on ollut. Täällä on tietotaito, osaaminen ja muutenkin hyvät edellytykset toiminnan jatkamiseen siinä tasossa, mikä se nyt on. Minä kyllä epäilen, että ainakin täällä Etelä-Suomessa jää palo- ja pelastustoimen asiat huonommalle tolalle tämän päätöksen jälkeen.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Ymmärän ed. Lehtisen tuskaa siinä mielessä, kun itsekin silloin aikoinaan äänestin Pelastusopiston siirtämistä vastaan. Se päätös kuitenkin on täällä tehty, ja tässä mielessä tietysti näen suhteellisen loogiseksi tämän nyt tehdyn ratkaisun.

Olen ainakin itse käynyt tutustumassa Kuopiossa Pelastusopiston toimintaan ja siellä on asianmukaiset hyvät tilat, asianmukainen ja hyvä henkilöstö, joten kyllä minä uskon, että siellä pärjätään. Nyt pidän tietysti hyvin tärkeänä Helsingin ja pääkaupunkiseudun osalta sitä, että Helsingissä voidaan säilyttää palomieskoulutus tai pelastajien koulutus myös jatkossa. Jos se lopetetaan, niin silloin kyllä on syytä olla huolissaan, kuten ed. Lehtinen sanoi.

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Olin vastaamassa ed. Lehtiselle, mutta en ehtinyt. Totean ed. Outi Ojalalle, että olen iloinen siitä, että hän on tutustunut Kuopion Pelastusopiston koulutukseen ja todennut sen tasokkaaksi. Samoin voin todeta tässä yhteydessä ed. Lehtiselle, että kyllä muuallakin osataan, kuten Kuopiossa. Me tulemme tekemään parhaamme, että Pelastusopiston koulutus on tuleva sellaiseksi koulutusyksiköksi, joka palvelee koko maata.

Ed. Lehtinen: Arvoisa rouva puhemies! Ei tässä nyt välttämättä ole kyse siitä, että kaikkialla muualla maassa paitsi Etelä-Suomessa osattaisiin asioita huonommin. Mutta täytyy muistaa, että palo- ja pelastustoimen kehittäminen on nimenomaan lähtenyt Helsingin kaupungista, ja siellä on tehty erittäin uraa uurtavaa työtä tämän eteen. On myös suurelta osin niin, että opiskelijat olisivat kiinnostuneita ja tulossa tästä pääkaupunkiseudulta. Kyllä minä katson, että tässä voidaan kohta olla samanlaisen ongelman edessä kuin mitä ollaan oltu poliisien kanssa, että pääkaupunkiseudulle ei poliiseja ole saatua.

Olen tietysti tyytyväinen, että Kuopiossa pystytään hyvätasoisesta opetusta antamaan. Mutta kuten sanoin, olen äärimmäisen pahoillani siitä, että tämä on aikoinaan päätetty siirtää tämän eduskunnan päätöksellä. Uudenmaan kansanedustajat vastustivat siirtoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi kotieläinjalostuslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 143
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 18

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi hevostaloustalain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 144
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 146

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus taimiaineistolaisiksi

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 169

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 212

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain ja sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 206

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi ulkoilulain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 130

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

talousvaliokuntaan:

13) Hallituksen esitys n:o 229 laiksi eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä (ETEY) ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

lakivaliokuntaan:

14) Hallituksen esitys n:o 230 laiksi rikoslain 32 luvun muuttamisesta**15) Hallituksen esitys n:o 231 korkeimman oikeuden päätösvaltaisuutta koskevien säännösten muuttamisesta****16) Hallituksen esitys n:o 232 laiksi haastemieslain 6 §:n muuttamisesta**

hallintovaliokuntaan:

17) Hallituksen esitys n:o 234 laiksi rajavartiolaitoksesta annetun lain muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan:

18) Hallituksen esitys n:o 235 laiksi veronkantoain muuttamisesta**19) Hallituksen esitys n:o 236 laiksi ennakkoopinän korotuksesta verotulojen tilityksissä**

talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

20) Hallituksen esitys n:o 240 laiksi huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain muuttamisesta

21) Hallituksen esitys n:o 242 laiksi teollisuusyritysten vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Tiedän, että puheenvuoroni ei ehkä täsmälleen liity esitettävään hallituksen esitykseen. Haluan kuitenkin tässä vaiheessa huomauttaa, että kun katsotaan, kuinka monta hallituksen esitystä tässä salissa on ollut sekä ensimmäisessä käsittelyssä että valiokuntaan lähetettävänä, todetaan, että puolet niistä on sellaisia lakeja, jotka ovat Euroopan unionista tai Euroopan talousalueesta johtuvia, joille me emme eduskunnassa voi yhtään mitään eikä niistä edes keskustella. Sen jälkeen, kun liitymme Euroopan unioniin, eduskunta on tällaisten lakien kirjain, jolla ei ole mitään muuta tekemistä, kuin että ne kulkevat täältä läpi ja kirjataan suomalaisen lainsäädäntöön. Näin se on, rouva puhemies.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi yhtenä tunnollisimpana ja ahkerimpana edustajana on tehnyt aivan oikean havainnon. Olenaisempaa kuin se, mistä nämä esitykset johtuvat, on tietysti pohtia, onko niiden sisältö jotenkin oikeusjärjestyksemme, suomalaisen yhteiskunnan etujen tai tarpeiden vastaisia. Kun olen itse pyrkinyt noudattamaan ed. Aittoniemen hyvää esimerkkiä perehtyä näihin esityksiin, olen voinut todeta, että näiden sisällössä ei ole mitään sellaista, joka ei voisi tulla osaksi suomalaista lainsäädäntöä. Päinvastoin, ne parantavat yhteiskuntaamme ja kansalaisten tilannetta.

Ed. Koskinen: Arvoisa puhemies! Edelleen ed. Aittonimelle täydennän sitä, mitä ed. Nikula jo totesi. On huomattava, että meillä jäi

osa Euroopan unionin aloista kattamatta harmonisointityössä. Eta-vaiheessakin lainsäädäntötyö on edennyt. Vähäisiä tarkistuksia lainsäädäntöön joudutaan tekemään, jotta Suomi tulisi samaan asemaan kuin EU:n jäsenmaat ja myös Eta-alueen muut maat tällä hetkellä ovat.

Normaaliaikoina tällainen pilkunviilaustyö on paljon rauhallisempaa ja harvinaisempaa. Tämän syksyn työstä antaa aivan väärän kuvan siitä tilanteesta, mikä normaalissa juoksussa on sen paremmin Etan kuin EU:nkaan jäsenenä.

Ed. Laakso: Rouva puhemies! Ed. Aittoniemi on aivan oikeassa siinä, että sen jälkeen, kun Suomi liittyy Euroopan unionin jäseneksi, eduskunta on todellakin EU-direktiivien kirjauspaikka. Mutta tilanne ei vielä tänään ole se. Meillä on mahdollisuus Euroopan talousalueen jäsenenä myös hylätä EU:n direktiivit. On toinen asia, pitääkö tätä mahdollisuutta käyttää ja käytetäänkö sitä hyväksi, mutta tällainen mahdollisuus kuitenkin toistaiseksi vielä on olemassa.

Ed. Nikula sanoi, että kyse on siitä, ettei suomalaisen lainsäädäntöön ole tullut mitään huonoa. Itse ainakin pidän huonona sitä, että esimerkiksi pienjännittdirektiivien osalta Euroopan unionin jäsenyys ja jo Eta-vaihe tulee merkitsemään sitä, että sähkölaitteiden ennakkotarkastus poistuu kokonaan. Tässä mielessä nämä direktiivit merkitsevät sitä, että vasta kun sähköis-kuilla on huonoksi todettu erilaiset sähkölaitteet, ne voidaan vetää pois markkinoilta. Tässä mielessä tällaista lakia ei olisi tietenkään pitänyt mennä hyväksymään.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Totean lyhyesti, että en lähde näpertelemään pilkuilla enkä pisteillä asiassa. Pyydän anteeksi, rouva puhemies, että koko ajan liikun hieman ulkopuolella asian. Totean, että itsenäinen lainsäädäntövalta on eräs itsenäisen valtion peruspilarit, suvereenin itsenäisen valtion peruspilarit. Jokainen lainsäädäntökohta, jonka me hyväksymme, pystymättä sitä estämään, aikanaan Euroopan unionissa murtaa suomalaisen yhteiskunnan itsenäisyyttä ja suvereenia lainsäädäntövaltaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

22) Ed. Vistbackan ym. lakialoite n:o 72 laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Tämä nimelläni oleva lyhyt lakiesitys koskee rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamista. Se tarkoittaa sitä, että kun ylimääräistä rintamalisää maksetaan 25 prosenttia henkilön saaman kansaneläkkeen lisäosan määrästä, ehdotus koskee nimenomaan sitä, että tämä prosenttimäärä nostettaisiin 50 prosenttiin. Näitä henkilöitä, jotka saisivat tätä eläkettä, ylimääräistä rintamalisää, on ensi vuonna noin 124 000 henkeä, joten kyse ei ole rahasta vaan hyvästä tahdosta. Katson, että tällainen muutos olisi aiheellista tehdä niin kauan kuin meillä vielä veteraaneja on elossa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

23) Ed. Väistön lakialoite n:o 73 laiksi arvonlisäverolain palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

24) Ed. Mäkipään ym. lakialoite n:o 74 laiksi sairausvakuutuslain 16 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Mäkipää: Arvoisa puhemies! Tähän lakialoitteeseen vielä Suomen eduskunnalla on painava sanoma sanottavansa, jos todella hyvää yhteisymmärrystä löytyy. Sairausvakuutuksen päiväraha on nimittäin tarkoitettu 16—64-vuotiaille henkilöille, jotka sairauden vuoksi ovat ky-

kenemättömiä tekemään tavallista tai siihen läheisesti verrattavaa työtä. Myös äitiys- ja isyysrahan määrä on osittain sidottu sairauspäivärahan määrään. Tällä hetkellä sairauspäivärahan vähimmäismäärä on 64 markkaa 95 penniä päivässä, mistä kertyy kuukaudessa noin 1 600 markan suuruinen ansio.

Jokainen ymmärtää, että edellä mainittu sairausvakuutuksen vähimmäispäiväraha on tasoltaan niin alhainen, ettei sen turvin ole mahdollista nykyisillä elinkustannuksilla tulla toimeen. Esimerkiksi arvonlisäveron mukanaan tuomien palvelujen ja joidenkin hyödykkeiden ja maksujen hinnankorotuksia ei ole sairauspäivärahan tasoissa otettu huomioon. Luonnollisesti tällä päivärahalla ei ole tarkoitus kenenkään elää kovin pitkään, vaan se on tarkoitus korvata jollakin muulla sosiaalietuudella, mutta joka tapauksessa monet tuhannet, elleivät kymmenettuhannet henkilöt, joutuvat elämään mainitulla 1 600 markalla kuukaudessa useiden kuukausien ajan.

SMP:n eduskuntaryhmän mielestä vähimmäispäivärahan tasoa tulisi ehdottomasti korottaa. Korotus olisi yksi parhaista ja sosiaalipoliittisesti oikeudenmukaisimmista keinoista nostaa pienituloisimpien kansalaisten ja perheiden toimeentuloa. Onhan esimerkiksi hallituksen leikkauslinja purrut kaikkein eniten lapsiperheisiin, joissa äitiyspäiväraha on sidottu nyt puheena olevan sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahaan.

Mikäli päivärahaan tehtäisiin tasokorotus, olisi se tulonsiirto kaikkein pienituloisimmalle väestöosalle, ja tätä kautta se ohjautuisi kokonaan jokapäiväiseen kulutukseen ja hyödyntäisi tätä kautta kotimarkkinoille suuntautuvaa tuotantoa ja palveluelinkeinoja. Näiden työllistämismahdollisuudet paranisivat, ja tätä kautta korotus heijastuisi varsin nopeasti myös työllisyysilanteeseen. Myöskään valtiovallan kannalta korotuksen aiheuttamat kustannukset eivät olisi merkittävät, sillä siihen sijoitetut miljoonat tulisivat merkittävältä osaltaan takaisin lisääntyneinä välillisen veron tuottona ja vähentyneinä sosiaalivastuuskustannuksina.

Sairausvakuutuksen vähimmäispäiväraha kuitenkin muutkin sosiaalietuuksien pohjaosuudet ovat tällä hetkellä maassamme aivan liian matalalla tasolla. Olemmekin tehneet aloitteita niiden nostamisesta tähtäimenämme lisätä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten ostovoimaa. Tämä on mielestämme merkittävä keino elvyttää kotimarkkinoille suuntautuvaa tuotantoa sekä palveluelinkeinoja. Mikäli jat-

kamme viinasmaisella leikkauslinjalla emmekä tee tasakorotuksia kaikkein pienimpiin sosiaali-etuuksiin, säilömme tällä hetkellä vallitsevan suurtyöttömyyden 400 000—500 000 hengen tasolle käytännössä pysyvästi.

Rikkaita on Suomessa valitettavan vähän, ja heidän kulutustottumuksensa suuntautuvat merkittävästi suuremmassa määrin ulkomailta tuotuihin kalliisiin tavaroihin. Köyhemmät sen sijaan ostavat kotimaista ja kotimaisia palveluja ja tätä kautta edesauttavat elinkeinoelämämme uuteen nousuun. Meillä täytyy olla varaa parantaa pienituloisimpien kansalaisten asemaa sen sijaan että säästämme itsemme hengiltä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että kun tämä aikaan käsitellään valiokunnassa, tähän mielestäni tärkeään lakialoitteeseen puututtaisiin ja saataisiin tämä oikeudenmukainen korjaus aikaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

25) Ed. Mattilan ym. lakialoite n:o 75 laiksi tuloverolain 96 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. N i k u l a : Rouva puhemies! Tässä on hyvin erikoinen aloite. Sen ovat allekirjoittaneet kolme hallituspuolueiden eduskuntaryhmän puheenjohtajaa ja ed. Ala-Nissilä. Onko meillä sitoutumaton valtiovarainministeri, kun hallituspuolueiden eduskuntaryhmät eivät pysty tällaista esitystä saamaan aikaan sitä kautta, vai onko meillä todella niin heikkoja valmistelijoita, että tämä sinänsä hyvin monimutkainen säännös pitää valmistella eduskuntaryhmissä eikä ministeriössä ja tuoda se eduskuntaan? Oppositiorhmän puheenjohtajana tunnen suurta kunnioitusta, että nämä kiireiset ja hyvin monilla tehtävillä rasitetut puheenjohtajat ovat pystyneet muotoilemaan näin tarkan, näin perusteellisen ja ilmeisesti erittäin tarpeellisen lakialoitteen, kun hallitus ja valtiovarainministeri eivät ole tähän kyenneet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

26) Ed. Nikulan ym. lakialoite n:o 76 laiksi valtion taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1995—2000

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Tunnetaan hyvin, että tasavallan presidentti asetti keväällä työryhmän selvittämään, mitä voitaisiin tehdä suomalaista yhteiskuntaa kahdelle pahiten jäytävälle ongelmalle, joista toinen on suurtyöttömyys ja toinen on kansantalouden ja valtion hirtittävä velkaantuminen.

Diplomi-insinööri Matti Pekkasen johdolla toiminut työryhmä jätti raporttinsa muutama viikko sitten tasavallan presidentille. Tuon raportin yksi keskeinen tavoite on valtion velkaantumisen pysäyttäminen ja velkaantumiskehityksen kääntäminen laskuun kuluvan vuosikymmenen, vuosisadan, vuosituhannen loppupuolella, tulevana viitenä vuotena. Tavoitteeksi asetettiin, että valtion velka on enintään 70 prosenttia bruttokansantuotteesta, mikä sekun on huomattavan paljon, ja että työttömyys voidaan puristaa 200 000:een, mikä sekään ei ole lähelläkään siedettävää määrää, joka esimerkiksi työpaikan vaihdoksista ja oppilaitoksista työhön hakeutumisesta välttämättä yhteiskunnalle aina aiheutuu.

Kaiken tämän saavuttamiseksi valtion menoja tulisi viiden vuoden aikana säästää 16 miljardia markkaa. Edelleen Pekkasen työryhmässä arvioitiin, että nämä erilaiset tavoitteet ovat saavutettavissa siitä syystä, että voidaan ennakoida 5 prosentin vuotuista bruttokansantuotteen kasvua, joka myös on erittäin vaativa ja korkea määrä. Se tullaan ehkä parina seuraavana vuotena saavuttamaan suhteellisen helposti, mutta sitten ollaan kovan edessä, että tähän voidaan päästä.

Pekkasen raporttiin sisältyi vahva vetoamus kaikille yhteiskunnallisen ja taloudellisen vallan käyttämisen osapuolille sitoutua siihen ja toimia niin, että tavoitteet saavutetaan. Siinä todettiin ohimennen, että tätä voitaisiin edistää myös lainsäädännöllä. Puhuttiin valtion velkaantumisen

rajoittamisesta ja on nostettu esille kysymys ns. takuulaista.

Vihreä eduskuntaryhmä monien muiden tavoin suhtautui tähän lähtökohtaisesti myönteisesti. Totesimme, että Pekkasen ehdotukset mm. ympäristöverotuksesta, sosiaaliturvamaksujen siirtämisestä, palkkaperusteista muilla tavoin rahoitettaviksi edesauttavat vihreätä rakennemuutosta. Kävi myös ilmi, että erityistä lainsäädäntöä ei ollut työryhmässä ehditty lainkaan valmistella, joten omalta osaltamme ryhdyimme toimeen. Meidän näkökulmastamme ja olemme hyvin vakuuttuneita siitä, muuten me emme olisi tähän korkeaan päätöksentekotaloon pyrkineetkään, että koko kansakunnan ja ihmiskunnan kannalta taloudellinen kasvu ei voi olla enää kasvua luonnonvarojen käytössä, ympäristön pilaamisessa eikä energian tuhlaamisessa. Tässä suhteessa meidän mielestämme on tärkeitä asettaa laadukkaan talouskasvun rajaksi Brundtlandin komission vanha tavoite energian kulutuksen ja luonnonvarojen käytön alentamisesta 2 prosentilla. Olemme pyrkineet selvittämään myös tätä erilaisten asiantuntijoiden avulla. On todettavissa, että ympäristön kulutuksen ja pilaantumisen osalta ei ole vaikeuksia päästä miinusmerkkiseen kasvuun, vaikka talouskasvua on. Energian kulutuksen osalta tilanne on vaikeampi, mutta ei ylivoimainen.

Lakialoitteen perusteluissa todetaan, että Brundtlandin komission asettama tavoite on tienä vaikea, mutta se on ainoa. Taustalla voidaan tunnistaa kenraali Siilasvuon tunnettu aforismi Suomussalmen taistelujen muistokivessä, jossa muuten on liekkisymboli.

Kun me tätä asiaa pohdimme ja selvittelimme, tulimme siihen tulokseen, että ei ole välttämätöntä, että kansallinen sitoutuminen talouden tervehdyttämiseen vuosituhannen loppuun mennessä on kirjoitettu samaan dokumenttiin. On hyvin vaikeata ajatella, että eduskunta, hallitus, työmarkkinajärjestöt, suuret yritykset jne. voisivat allekirjoittaa jonkun yhteisen paperin. Olenaisempaa, kuin että saadaan nimiä samaan dokumenttiin, on, että kukin päätöksentekijä omilla toimialoillaan sitoutuu yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan päätöksen teon muodot ovat lainsäädäntö ja talousarviot. Niissä eduskunta voi sitoutua näihin tavoitteisiin. Eduskunnalla on, niin kuin hienosti sanotaan, kompetenssikompetenssi: eduskunta ei voi koskaan sitoa omia käsiään, vaan se voi aina omia päätöksiään muuttaa. Sen vuoksi

meidän lakialoitteemme kansallisesta sitoutumisesta on rakennettu niin, että se ohjaa talousarvioiden valmistelua ja talousarvioihin liittyvien lakien valmistelua. Ne kaikki tulevat eduskunnassa aina vielä erikseen hyväksyttäväksi. Eduskunta näyttää omalta osaltaan suunnan laadukkaalle talouskehitykselle ja myös valtion tuloille, verotukselle, työllisyydelle jne. tässä laissa, jota voidaan luonnehtia puitelain tyyppiseksi.

Meillä on vastaavanlaista lainsäädäntöä ollut vanhastaan esimerkiksi korkeakoululaitokselle ja myös puolustusvoimille. Nyt tässä olisi puitelainsäädäntö koko kansantaloudelle. Siinä mielessä ehdotettu perustuslakivaliokunta on tietysti kaikkein asiantuntevin, täytyy todeta, kun itse olen sen jäsen, mutta yhtä hyvin valtiovarainvaliokunta, mutta me perustuslakivaliokunnassa, kunhan saamme asian käsittelyyn, pystymme yhteistyössä valtiovarainvaliokunnan kanssa selvittämään.

Aloitteen yleisperusteluissa asetetaan laadukkaan talouskasvun tavoite Brundtlandin komission mukaisena. Suomeksi sanottuna laskuja ei jätetä tulevien sukupolvien vastattavaksi, vaan jokainen vastaa omista menoistaan ja tuloistaan kohdaltaan, asettaa elämänsä ja taloutensa sellaisiin puitteisiin, että ei kuluta enempää kuin on tienannut ja mitä omalle osalle kohtuudella ihmiskunnan saatossa kuuluu.

Näissä säännöksissä otetaan esille eri talouselämän alueita. Ensinnäkin asetetaan tämä laadukkaan talouskehityksen tavoite ja myös säästötavoite, lainanotontavoite. Verotuksesta todetaan: asetetaan tavoitteeksi verolakien valmistelussa se kehitys, joka on Länsi-Euroopassa nähtävissä aivan selvänä, että verotuksen painopistettä siirretään ympäristöverojen ja kulutusverojen suuntaan. Tällä saavutetaan säästöjen lisäksi liikkumavaraa. Pekkasen ehdotushan oli, että koko tuo taloudellinen liikkumavara, joka hänen työryhmänsä mukaan oli 10 miljardia, käytetään tuloveron alentamiseen tarkastelukauden viimeisenä vuotena. Meidän mielestämme on kaikki mahdollisuudet päästä tuloveron alentamiseen jo parin vuoden kuluttua siitä, kun tämän lain toimeenpano on alkanut.

Sosiaaliturvan rahoituksesta on säännös, joka jokseenkin on sama kuin Pekkasen työryhmässä. On säännös työttömyysturvan kehittämisestä työnteon kannattavuuden periaatteen toteuttamiseksi. Se on Pekkasen työryhmän ajatus niin ikään. Samoin elinkeino- ja yritystukien karsiminen vastaavan tavoitteen saavuttamiseksi.

Niin ikään työaikaa koskevat säännökset juontavat lähtökohtansa tästä Pekkasen työryhmästä. Ajatus on, että työaikaa on voitava jakaa, ottaa uusia työaikajärjestelyjä käyttöön. Kaksivuorotyöllä, jota Pekkasen työryhmä esittää, sen toteuttamisedellytyksiä tarvitaan mm. niinkin yksinkertaisessa asiassa kuin virastojen aukioloajat, jotka nyt ovat sellaisia, että yleensä ihmisten on hyvin vaikea asioida. Jos aukioloaika on 7:stä 7:ään, niin tilanne tietysti helpottuu olennaisesti.

Arvoisa puhemies! Sanon, että tässä olennaista ei ole, että kaikki osapuolet sitoutuvat yhteiseen kansalliseen tavoitteeseen talouden tervehdyttämiseksi samassa dokumentissa, vaan että kaikkien toimet palvelevat samaa päämäärää. Siinä tarkoituksessa tässä lakialoitteessa on vielä vähän epäonninen 13 §, jossa hallitukselle annettaisiin riittävät keinot huolehtia siitä, että jos jollakin yhteiskunnan alueella palkkojen, hintojen tai vuokrien kehitys uhkaa tuhota tätä kansalliselle sitoutumiselle asetettua tavoitetta, hallitus voisi reagoida niin, että näiden säästötoimien joko talousarvion tai säästölakien osalta voitaisiin vaikutus poistaa sieltä, missä on irtaannuttu kansallisen sitoutumisen tavoitteesta.

Ajatus olisi, että näitä säästölakeja, budjettilakeja ja niiden soveltamista voitaisiin asetuksilla rajoittaa. Ymmärtääkseni tällainen on perustuslain näkökulmasta mahdollista. Asetuksella jopa lakien voimaantuloakin säädetään, niin kuin täällä on hyvin nähty. Joka tapauksessa perustuslakivaliokunta tulee tämän tutkimaan. Tietysti aina eduskunta hallituksen aloitteesta voi reagoida nopeasti.

Mutta on tärkeätä kaikille näyttää, että kun eduskunta sitoutuu tähän kansalliseen tavoitteeseen, sillä on itsellään ja sen valtuuttamana hallituksella keinot pitää huoli, että tuo sitoutuminen on kaikkia vaikuttajia velvoittava tässä yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitetään säädettäväksi tavallisena lakina juuri siitä syystä, että lain toimeenpano täytäntöönpano edellyttää erillisiä talousarvioratkaisuja, erillisiä lainsäädäntöratkaisuja. Tietysti voitaisiin ajatella välittömämmin vaikuttavaa lakia, joka saatetaan voimaan perustuslain säätämisyjärjestyksessä, jos näin korkea enemmistö eduskunnassa voidaan edellyttää saavutettavan. Mutta senkin ongelmana on, että se on aina yksinkertaisella enemmistöllä kumottavissa. Eli tuo kansallisen sitoutumisen aste ei pysyvyydeltään mitenkään merkittävästi kasva, vaikka tämä vaikeutetussa lainsäädäntöjärjestyksessä säädettäisiin.

Arvoisa puhemies! Tämä on vihreän eduskuntaryhmän ryhmäaloite. Se on meidän puheenvuoromme siihen keskusteluun, jota käydään kansallisesta sitoutumisesta talouden tervehdyttämiseen. Emme halua väittää, että se on lopullinen ja pilkkuakaan muuttamatta toteutettava. Meidän mielestämme siinä on esitetty ne olennaiset asiat, tärkeät reunat talouden kehitykselle ja ne keinot, joilla voidaan saavuttaa asetettu tavoite. Jos muilla ryhmillä tai mahdollisesti jopa hallituksella on esittää parempaa, niin otamme kiitollisuudella vastaan ja olemme valmiit tarkistamaan omaa esitystämme tältä osin.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan todeta, että olen sitoutunut ja samoin myös puolueeni on sitoutunut niihin asiakysymyksiin, joita Pekkasen työryhmän paperissa esitetään. Sen sijaan en sitoudu missään nimessä sellaiseen esitykseen, sellaisiin ajatuksiin, että eduskunnan kädet sidottaisiin etukäteen.

Minä en oikein ymmärrä tämän lain tarkoitusta, kun ed. Nikula sanoi, että tämä ei tarvitse perustuslain säätämisyjärjestystä. Oppineena ystävänä hän varmasti tietää, mitä perustuslaki sanoo, mitkä määräävät kansanedustajan työtä ja mitä hänen täytyy toimissaan ottaa huomioon. Jos tällainen laki säädettäisiin, niin kansanedustaja menettäisi puhevaltansa aivan tyystin. Tämä on niin järkyttävä konsensus- ja holhouslaki, jolla oppositio nujerettaisiin demokraattisessa maassa, oppositio oikeus esittää mahdollisuuksia hallituksen politiikalle. Minä en ollut uskoa silmiäni, kun minä luin. Mutta nyt täytyy tietenkin uskoa, kun kuuntelin vielä ed. Nikulan puheenvuoron.

Demokratiassa täytyy olla toimiva oppositio. Sillä täytyy olla oikeus esittää omat vaihtoehtonsa hallituksen politiikalle. Meillä on enemmistöparlamentarismi. Hallitus voi omien eduskuntaryhmiensä voimin ajaa sellaista politiikkaa ja sellaisia ratkaisuja kuin haluaa. Mutta hyvänen aika, täytyyhän oppositiolla olla sananvalta ja mahdollisuus sanoa, ja tämä laki vie sen aivan täysin.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Eduskunta on erikoinen talo, puhutaan asioista, vaikka itsekin ei varmaan uskota siihen, mitä esitetään. Minä epäilen, että tässä tapauksessa ed. Nikulankin osalta oli samasta asiasta kysymys.

Tämä selvitysmies Pekkane on piirtänyt kylä kuvansa suomalaiseen yhteiskuntaan ja tehnyt aikamoiset merkit suomalaiseen yhteiskuntaan aikaisempina vuosikymmeninä, ja arvostan häntä hyvin paljon. Mutta nyt kun katselee tätä Pekkase työryhmän työn tulosta, minä en oikein ymmärrä, miksi se on tehty, onko siinä pyritty lunastamaan niitä lupauksia, jotka presidentti Ahtisaari aikanaan vaalikampanjansa aikana antoi, ja sen jälkeen pudistettu pölyt käsistä, että minä olen tehtäväni tehnyt.

Näitä kaikkia esitettyjä asioita Pekkase työryhmän työssä on joko toteutettu, pyritty toteuttamaan tai ne ovat olleet keskustelussa selkeästi esillä tähänkin saakka ja tästä eteenpäin. Kun talous joka tapauksessa alkaa parantua, tämän tyyppiseen kahlitsevaan lainsäädäntöön, kuin mitä Pekkane esittää suomalaisessa yhteiskunnassa, ei varmasti mennä.

Olen aivan varma, että Pekkase työryhmän työ löytyy jostakin arkistosta tai kirjastosta, joka joskus tulee kellastuneena jonkun käsiin, mutta koskaan sitä ei tulla toteuttamaan kokonaisuutena. On tietysti eräitä asioita siitä, jotka, niin kuin sanoin, ovat olleet keskusteluissa ja joita varmasti pyritään toteuttamaan. Pekkase paperi on joka tapauksessa jopa myöhässä tällä hetkellä suomalaisen yhteiskunnan kehityksen kannalta. Samalla tavalla tämä vihreiden tekemä esitys on puhdasta populismia, niin kuin poliittisessa elämässä kuuluu ollakin. Ei siinä mitään moittimista.

Ed. Zyskowitz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Ukkola puheenvuorossaan korosti opposition merkitystä demokraattisessa järjestelmässä, ja siinä suhteessa hän oli tietysti aivan oikeassa. Mutta kun hän toisaalta piti Pekkase työryhmän esiin tuomaa niin sanottua takuulakia järkyttävänä konsensus- ja holhouslakina, on pakko todeta, että on tällä hetkellä suomalaisessa yhteiskunnassa sellainen tilanne, jossa tätä konsensusta, nykyistä parempaa tai nykyistä enemmän konsensusta poliittisten ryhmien ja myös puolueiden ja eri työmarkkinajärjestöjen ja muiden taloudellisten vaikuttajien välillä tarvitaan. (Ed. Aittoniemi: Ei sitä lailla tehdä!)

Kun työttömyys on sillä tasolla kuin se on, joskin suunta tällä hetkellä on oikea eli aleneva, on aivan oikein, että pyritään etsimään hyvin poikkeuksellisiakin ratkaisuja, joilla voitaisiin edistää taloutemme myönteistä kehitystä ja sitä kautta työllisyyden paranemista.

Ei tällä takuulailla — kuten ed. Aittoniemi välihuudossaan totesi — tietystikään ongelmia ratkaista, mutta se olisi yksi osa pyrkimyksiä parantaa maan talouden tilaa.

Mielestäni ed. Nikulan puheenvuorossaan esittelemä vihreiden aloiteajatus on hyvä markkeeraus sen puolesta, että vihreä eduskuntaryhmä suhtautuu hyvin vastuullisesti ja rakentavasti Pekkase työryhmän työhön ja on omalta osaltaan — näin ymmärrän — valmis asioita viemään eteenpäin.

Sitäkin oudompaan valoon tässä valossa jouuu pääoppositiipuolue sosialidemokraattien suhtautuminen, joka on ollut kaikin tavoin vastuuta välttelevää, on milloin huudettu ennen aikaisten vaalien perään, milloin pelkästään hallituksen valmistelun perään, eikä ole haluttu ottaa aidosti vastuuta tästä vaikeasta tilanteesta. En usko, että paljastan mitään salaisuutta, kun sanon, että tänä päivänä tasavallan presidentin ja eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan tapaamisessa presidentti korosti kovasti sitoutumistaan tämän työryhmän esitysten eteenpäin viemiseen.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit varmasti suhtautuvat hyvin vastuullisesti työllisyyden kohentamiseen. Itse asiassa Pekkase työryhmän ehdotukset työllisyyspoliittisilta osiltaan vastaavat jokseenkin yksi yhteen niitä esityksiä, joita sosialidemokraatit ovat pitkin vaalikautta ja viimeksi keväällä hyvin ansiokkaasti esille tuodussa työllisyysaloitteessa julistaneet.

Tämän lakialoitteen osalta täytyy valittaen todeta, että ed. Nikula on kirjoittanut sen enemmän vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtajana kuin kokeneena lainvalmistelijana ja hovi-oikeuden neuvoksena. Tässä on nimittäin poliittinen toimintaohjelma kirjoitettu laiksi. Semmoisesta ei ole mitään hyötyä. Jokaisen pykälän asia tulee erikseen eduskunnassa päätettäväksi joko budjetissa budjettilakina tai tavallisen lakina.

Onhan harrastettu toki sellaista ohjelmallista lainsäädäntöä, jossa annetaan tällaisia yhteiskunnallisia kehittämisviivoja. Niissä yleensä se kohde on joku hallintoviranomainen, kunnat tai muu soveltaja. Eduskunta ei itseään varten tällaisia toimintaohjelmia saa laiksi.

Itse sisältöhän on pääosin oikean suuntaista. Lainsäädäntötekniikasta vain yhtenä esimerkkinä 13 §, jossa todetaan, että ”poikkeuksista mää-

rätään talousarviossa taikka säädetään asetuksella siten, että budjettilaki tai jokin sen säännös voidaan jättää määräajaksi soveltamatta”, eli annettaisiin asetuksella hallitukselle ja presidentille valta kävellä eduskunnan yli. Tämän kaltaista normia ei voi taas tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä käsitellä, niin kuin tässä esityksessä muutoin katsottaisiin pystyttävän toimimaan.

Tietysti tämä esitys on huomattavasti parempi kuin se ajatus, että koko tämä ns. takuulaki käsiteltäisiin perustuslain tasoisena ja sellaisena poikkeuslakina, joka kahlitsisi tulevan eduskunnan päätöksentekoa.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä olen hieman liiankin paljon juristi. Tunnustan sen, että vihreiden eduskuntaryhmän tavoite sinänsä on hyvä, mutta kyllä tässä on kyse ryhmän julkilausumasta, jossa kappaleiden väliin on vain pantu pykälämerkit. Täytyy sanoa, että ihan hämmästelinkin, että ed. Nikula kokeneena juristina on mennyt kirjoittamaan tällaista tekstiä.

Jossain määrin tuntuu siltä, että kun tällaisia julkilausumia laitetaan lakiin, lainsäädäntö on luonteeltaan hyvin saman tyyppistä kuin se oli DDR:ssäkin, että kauniita periaatteita on laissa kovinkin paljon, mutta eihän ole tarkoitus sitten muka toteuttaa niitä käytännössä. Tietysti tämän tyyppiseen lainsäädäntöön Suomessa ei pitäisi mennä.

Haluun kyllä kiinnittää joihinkin ongelmiin huomiota, mm. 14 §:n asetuksenantovaltuus. Oikeastaan kaikki asiat tämän jälkeen hallitus voisi päättää asetuksella tässä maassa, jos tarkoituksena on vain tämän lain toteuttaminen. Mielestäni sellaista vallansiirtoa eduskunnalta toki missään tapauksessa ei voitaisi antaa.

Aivan olennainen kysymys on 3 §, jossa lähdetään siitä, että menoja pitää supistaa 16 miljardia markkaa vuodessa. Olisin toivonut, että ed. Nikula olisi kirjoittanut ne säästötoimenpiteet, mitä tarvitaan 3 §:n vaikka 2 momenttiin, silloin esitys olisi saanut hieman enemmän konkretia.

Mitä yleensäkin tulee takuulakiproblematiikkaan, olen sikäli vähän huolissani, että helposti syntyy tilanne, jossa ajatellaan, kun tällainen laki on säädetty, että asiat ovat kunnossa ja mitään muuta ei tarvitse tehdä. Näinhän asia ei ole, vaan se on nimenomaan päinvastoin. Pitää pyrkiä löytämään ne konkreettiset säästötoimet, joilla

päästään niihin tavoitteisiin, joita ihan hyvin julkilausumallakin voidaan pyrkiä esittelemään.

Täytyy myös todeta, että tasavallan presidentti tänään kovasti kiirehti Pekkasen paperin toteuttamista. Täytyy sanoa, että olen hänen kanssaan aivan samaa mieltä siitä, että valitettavasti paperi on joutunut liian paljon poliittisen pelin kohteeksi. Nyt kyllä pitäisi poliittisten päätöksentekijöiden koota voimansa ja päästä neuvotteluihin, joissa vakavasti pyritään viemään näitä ehdotuksia yhteisesti lävitse.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskoviczin puheeseen muutama huomautus. Vaikka hyväksyn kaikki ne asiatkohdat, mitä Pekkasen paperissa on — itse asiassa ed. Aittoniemi on oikeassa siinä, että nehan olisi jo pitänyt toteuttaa — niin en hyväksy pakkokonsensusta, koko yhteiskunnan iskemistä samaan muottiin. Siitähän me itse asiassa nyt kärsimme laman aikana, koska 20 vuoden konsensuksen aika on jäykistänyt meidän rakenteemme niin, että mitään ei pystynyt tekemään, koska konsensuksen aikana luodut normit ja toimintaohjeet ja jopa lait estivät minkäänlaisen uudistuksen tekemistä.

Minä kysyn ed. Zyskoviczilta, oliko eduskunta syynä siihen, että tiettyjä asioita, esimerkiksi työelämän uudistamiseen ja työmarkkinoiden uudistamiseen liittyviä asioita ei eduskuntaan ole tuotu vai oliko se eduskunnan ulkopuolinen taho, ammattiyhdistysliike. Tämähän on ollut ongelmana ja tämä tulee olemaan jatkuvastikin ongelma, ei eduskunta eikä se, että ei tässä talossa pystytä säästämään 16 miljardia markkaa jo vuoteen 2000 mennessä.

Tämä talo pystyy säästämään, jos on pakko, enemmänkin, ja voi olla, että tulee pakko. Siksi tietyllä tavalla eduskunnan käsiä johonkin tiettyyn säästösummaan ei yksinkertaisesti pystytä sitomaan, koska elämää ei pysty kahlitsemaan lailla eikä elämästä tiedä, mitä tapahtuu. Tulevaisuudesta ei tiedä, kuinka monta kymmentä miljardia markkaa me vielä joudumme säästämään. On tämän talon tehtävä etsiä ne säästökohteet.

Mutta, ed. Zyskowicz, kuka on este? Onko teistä oikein, että eduskunnan käsiä kahlitaan ulkopuolelta, niin kuin on tehty konsensuksen tuloksena?

Ed. R ä t y (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Presidentti on aikanaan perustanut työryhmän, joka on tehnyt työnsä ja jonka tulok-

set ovat luettavissa. Vihreät ovat ottaneet siihen selkeän kannanoton tällä esityksellä. Se keskustelu, joka tästä syntyy, on varmasti ihan positiivinen asia, mutta minusta on vain tärkeää se, että eduskunnassa tästä nyt ryhdytään keskustelemaan. On vain valitettavaa, että meitä kansanedustajia tässä talossa on perjantaina kello 14.18 näin vähän paikalla.

Toinen asia sitten minusta on se, että jos keran tällaisia esityksiä tehdään ja vedotaan siihen, että kaikkien tahojen on otettava kokonaisvastuu tämän maan taloudesta ja tulevaisuudesta, niin kyllä minun mielestäni silloin vihreiden lakialoite ja vihreän eduskuntaryhmän selkeä kannanotto tässä muodossa, jossa se nyt meillä on luettavissa, on selkeä osoitus siitä, että me vihreissä myös haluamme ottaa hyvin laajasti kantaa koko tätä maata ajatellen. Ei luoda ainoastaan vain omaa poliittista karriääriä, niin kuin täällä tuotiin esille.

Sitten, mikä minusta on erittäin tärkeä asia, 12 § on erittäin voimakas kannanotto siihen suuntaan, että nykyisin hallitus leikkaa koulutuksesta, tieteestä, tutkimuksesta jatkuvasti pois. Se on erittäin tyhmää politiikkaa ajatellen, että Suomi on liittymässä Euroopan unionin jäseneksi. Kaikki ne maat, jotka sinne ovat pyrkimässä, ovat päinvastoin lisänneet varoja koulutukseen ja yleissivistävään koulutukseen ennen kaikkea. Tällä pykälällä taattaisiin se, että tulevat hallitukset eivät enää lähtisi tällaiselle tyhmillä linjalle, kuten tähän saakka on toimittu.

Ed. Hä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit ovat sitoutuneet Pekkasen työryhmän keskeisiin tavoitteisiin: työllisyyden hoitoon ja valtionvelan katkaisemiseen. (Ed. Zyskowitz: Eivätkä ole!) Ajatus ennenaikaisista eduskuntavaaleistakin tulee nähdä tätä taustaa vasten. Olemme turhautuneet odottaessamme hallitukselta toimenpiteitä velan katkaisemiseksi ja työttömyyden ottamiseksi vakavasti. Olemme valmiit ottamaan vastuun maan asioiden ja talouden hoidosta vaalien jälkeen, ja tarvittaessa ennen aikaisten vaalien jälkeen, ellei nykyinen hallitus kykene ripeästi toimimaan tällä alueella.

Minusta ed. Nikulan ym. aloite sisältää mielenkiintoisen toimintamallin ja lähestymistavan tähän asiaan. Siinä nimenomaan korostetaan selaista toimintatapaa, jolla näihin tavoitteisiin voitaisiin päästä. Ed. Nikula itse korosti äskeisessä puheenvuorossaan eduskunnan kompetenssia. Olen ymmärtänyt, että hän ei tällä aloit-

teella halua rajoittaa eduskunnan mahdollisuutta aina päättää kulloinkin esillä olevista asioista.

Keskustelu ed. Nikulan puheenvuoron johdosta osoittaa kuitenkin nimenomaan näiden säästöjen kirjoittamisen vaikeutta. Minusta tätä keskustelua pitäisi saada nyt siihen suuntaan, kuten ymmärsin ed. Nikulankin sitä johdattelevan, että pääsisimme keskustelemaan toisaalta niistä toimenpiteistä, niin kuin täällä on peräänkuulutettu, toisaalta toimintamallista. Tämä on ennen kaikkea poliittinen eikä juridinen kysymys.

Ed. Z y s k o w i c z (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä niin sanotusta takuulaista voidaan toki esittää hyvin ristiriitaisia arvioita. Ei se ole mikään hokkuspokkusratkaisu tietystikään, että lailla säädetään, että talous paranee ja talous siitä paranisi. Esimerkiksi ed. Sasin puheenvuorosta kuului hyvin kriittisyys tätä ajatusta kohtaan.

Itse olen nähnyt kuitenkin tämän ehdotuksen aivan eri valossa kuin ed. Ukkola. Ed. Ukkola tuntuu kokevan, että tällaisen takuulain säätäminen olisi eräänlainen hyökkäys eduskuntaa kohtaan, epäluottamuksen osoittaminen eduskunnalle, ja sen takia ed. Ukkola kysyy, kuka on estänyt järkeviä uudistuksia, eduskuntako muka. Ed. Ukkola, tiedän vallan hyvin, että esimerkiksi työelämän joustoa lisääviä uudistuksia, joita Pekkasen työryhmä nyt esittää, ei ole eduskunta torpedoinut, vaan ne on torpedoitu ulkoparlamentarisella toiminnalla. Eduskunnan ulkopuolelta on lähdetty yleislakolla uhaten estämään kansan demokraattisesti valitsemaa eduskuntaa ja sen luottamusta nauttivaa hallitusta päättämästä sellaisista lakiesityksistä, jotka ne ovat oikeiksi kokeneet.

Mutta takuulakiajatus minun mielestäni enemmän kuin millään tavoin kritiikkiä eduskuntaa kohtaan, jota se ei ole mielestäni, olisi signaali siitä, että tässä maassa on löydetty tai löytymässä laaja-alainen yhteisymmärrys, sanotaan sitä sitten vaikka konsensukseksi, siitä mitä tämän maan talouden hoitaminen lähivuosina tulee vaatimaan. Se tulee vaatimaan välttämättömiä valtiontalouden säästötoimenpiteitä.

Ed. Koskinen täällä kertoi, että Pekkasen työryhmän työ on tuki sosialidemokraattien poliitikalle, niin sitä kuvaa nyt kukaan ei ole voinut saada, niin nihkeätä on sosialidemokraattien suhtautuminen työryhmän työhön ollut. Työryhmän työ on ollut tukea hallituksen perustavoitteille.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totesin nimenomaan sosiaalidemokraattien työllisyyspoliittisen linjan vastaavan Pekkasen työryhmän sitä koskevia työttömyyttä vähentäviä ehdotuksia.

Sen sijaan täällä on kokonaan työllisyyden hoitoon liittymättömiä kohtia, esimerkkinä marginaaliveron 50 prosentin katto, joka suoltaisi hyötynsä pelkästään suurituloisimmille ryhmille yhteiskunnassa. Samaan aikaan kun valtiontalouden ongelmat ovat polttavat, se ryhmä, jonka pitäisi tuntea vastuunsa niiden poistamisesta ja vajeiden peittämisestä, vapautettaisiin keskeisiltä osin siitä. Tätähän ei voida hyväksyä.

Pekkasen työryhmän ehdotukset pitäisi valmistella kunnolla niin kuin aina lakiesitykset ja taloudelliset päätökset valmistellaan. Ei niitä pidä juoksuttaa ikään kuin valmiiksi mietittyinä silloin, kun jokainen selvästi havaitsee lukemalla työryhmän ehdotukset, että osa on hyvin nopeasti otsikkoina otettu paperiin, osa on jo pidempään valmisteltu, ja niistä olisi hallituksen esitykset pikaisesti tuotavissa. Me odotamme hallituksen toimenpiteitä.

Mielellämme keskustelisimme myös koko tämän paperin alasta, miten eri asiat valmistellaan, miten ne laitetaan liikkeelle, jotta mahdollisimman ripeästi päästäisiin myös päätöksiin. Tässä hallituksella on toimintavuoro, mutta mielellämme kyllä keskustelemme jo ennen hallituksen esityksiä kaikista näistä asioista.

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muun muassa edustajat Sasi ja Ukkola ovat esittäneet lähinnä lakiteknistä saivartelua kritiikiksi tätä aloitetta kohtaan. Koska he kuitenkin asiallisesti liputtavat Pekkasen työryhmän ehdotuksen toteuttamisen puolesta, olisi kiinnostavaa kuulla myös heidän ehdotuksiaan toimenpiteistä, joilla lähdetään tätä ehdotusta toteuttamaan.

Me tiedämme kaikki aivan mainiosti, että eduskunta säätää ja muuttaa lait, eikä mikään eduskunnan säätämä laki ole vakuutettu tulevia muutoksia vastaan. Eduskunta on säätänyt varmaan satoja lakeja, joilla se sitoo käsiään tulevisia päätöksissä. Jokainen budjettilaki on käsin sitomista tulevisia päätöksissä. Me tiedämme myös, että lakeja muutetaan. Mutta kuitenkin esimerkiksi jokainen budjettilaki on tietyllä tavalla yhteiskunnallinen sopimus ja normi.

Me tiedämme sen esimerkiksi siitä hälystä, mikä on nyt noussut siitä, että hallitus esittää nyt voimassa olevaa päivähoitolakia muutettavaksi.

Se koetaan lasten vanhempien ja päivähoitoalan työntekijöiden keskuudessa sopimusrikkomukseksi. Tilanne on erilainen kuin se, että tällaista lakia ei olisi.

Aivan vastaavasti tämän tyyppinen laki, jota vihreä eduskuntaryhmä esittää, merkitsisi lain muotoon kirjattua yhteiskunnallista sopimusta. Mikäli siitä poikettaisiin, mikä valta eduskunnalla tietysti aina on, eikä ehdotuksien tekemistä kukaan voi estää, niin kuin ed. Ukkola pelkää, niin joka tapauksessa poikkeaminen siitä koettaisiin tehdyn sopimuksen rikkomiseksi. Se valta tämän tyyppisellä lailla olisi.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajien Hämäläinen ja Koskinen puheenvuoroista käy ilmi, että demarit eivät kyllä ole sitoutuneet mihinkään muuhun kuin sanahelinään sen takia, että jos he todella olisivat sitoutuneet, niin heidän eivät olisi äänestäneet kaikkia niitä hallituksen säästöesityksiä vastaan, mitä tässä talossa on käsitelty. Olen seurannut kolmen vuoden ajan, eikä sieltä kyllä ole tukea tullut juuri millekään muulle kuin Suomen markan sitomiselle ecuun. Siinä on ollut hallitukselle annettu tuki, ja sekin oli väärä päätös.

Toinen asia, joka ed. Hämäläisen puheessa tuli ilmi: Hän korosti, että SDP on vaatinut ja vaatii valtiontalouden säästötoimenpiteitä. Minä en ole huomannut yhtään säästöesitystä, mitä te olisitte kannattaneet, enkä myöskään ymmärrä, että jos halutaan valtion menoja säästää, niin miten sitä lisävelalla hoidetaan. Tosiasia on, että tämä on hyvin kiusallinen asia teille. Pekkasen paperi ja työryhmän raportti ja siinä esitetyt toimenpiteet osoittavat, että hallituksen talouslinja periaatteessa on ollut erinomaisen oikeata ja sillä tiellä olisi pitänyt jatkaa. Te ette millään keinoin pysty tätä tosiasiaa muuksi muuttamaan vaalikampanjanne aikana, eli hyvin kiusallinen asia teille.

Ed. Hassille olisin sanonut edelleen, ilmeisesti teidän korvienne ohi meni se, että tiukalla pakko-konsensusella ei ongelmia ratkaista, koska ongelmat johtuvat siitä, että meille on niin tiukka ja joustamaton järjestelmä luotu, joka on estänyt kaikki uudistukset, joita nyt olisi nopeasti jo tarvittu. Koko tämän ajan olisi tarvittu uudistuksia, mutta konsensuksen luomat rakenteet ovat ne estäneet. En varmasti liberaalina ole säätämässä sellaisia uusia rakenteita, jotka estävät jälleen ja aiheuttavat vain uusia pulmia eivätkä ratkaise niitä.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ed. Zyskowicz totesi edellä, todellakin tällainen takuulaki on tavallaan keskipitkän ajan tietynlainen raamibudjetti, jolla velkaantumista taitetaan. Toimiakseen se vaatii laajaa yhteistä sitoutumista. Siinä mielessä voi tervehtiä ilolla sitä, että oppositiossa vihreiden eduskuntaryhmästä on lähdetty aloitteella tätä asiaa myös viemään eteenpäin. Ottamatta aloitteen teknisiin yksityiskohtiin kantaa pidän tätä erittäin hyvänä asiana.

Ongelmahan on tässä todellakin se, että kun nyt käynnistyvät nämä keskustelut, mihin ed. Koskinen viittasi, hallituksen toimesta, niin ongelma näyttää olevan se, millä tavalla saisimme ammattiyhdistysliikkeen ja ennen kaikkea suurimman oppositiopuolueen, sosialidemokraattisen puolueen edes jollain tavalla sitoutumaan tähän hankkeeseen. Lausunnot näyttävät aika huonoilta.

Velkaantumisen taittamisen osalta, mikä on toinen iso asia, nyt meillä pitäisi välttämättä nähdä, että tärkeimmät työllistämispäätökset Suomessa tällä hetkellä oikeastaan ennenkin, mutta erityisesti tällä hetkellä tehdään työpaikoilla yrityksissä. Tärkeimmät työllistämispäätökset tehdään työntekijätasolla. Sen vuoksi meidän pitäisi välttämättä muuttaa järjestelmiä, työttömyysturvajärjestelmää, mutta myös verotusta sillä tavalla, että ne suosisivat työn tekemistä, työhön hakeutumista, yrittäjyyttä ja omatoimisuutta. Tämä on erittäin suuri periaatteellinen lähtökohta. Meidän täytyy tunnustaa, että eduskunnassa ei tehdä muuta kuin kansliatoimikunnassa työllistämispäätöksiä, ne tehdään yrityksissä työpaikoilla tänä päivänä varmasti.

Arvoisa puhemies! Muutoin haluan vielä todeta, että Pekkasen työryhmän esityksen heikkous on talouspoliittiset oletukset, jotka ovat aika hetkeisellä pohjalla. Tämä 16 miljardiakin joka tässä on esitetty, on liian pieni luku.

Ed. L a k s o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Zyskowicz ei enää ole paikalla, mutta yhdyn hänen käsitykseensä, jonka mukaan Pekkasen työryhmän konkreettiset esitykset todellakin tukevat hallituksen talouspoliittista linjaa. En ymmärrä, millä tavalla esimerkiksi työttömyysturvan heikentämisellä nykyisestä, mitä Pekkasen työryhmä esittää, voitaisiin lisätä työpaikkoja ja parantaa työllisyyttä.

En myöskään ymmärrä sitä, millä tavalla irtisanomissuojan heikentäminen voisi maassamme tuoda lisätyöpaikkoja ja parantaa työllisyyttä. Enkä myöskään tietenkään voi hyväksyä sitä, että suurten tulojen marginaaliverotusta nykyisestä heikennettäisiin.

On tietenkin selvää, että kun Pekkasen työryhmässään esittää suuria tavoitteita, niihin tavoitteisiin kaikki voivat yhtyä. On selvää, että tavoitteet aina Suomenmaassa on tehty siten, että ne ovat yhtä hyvää ja kymmentä kaunista. Niin myös Pekkasen työryhmä on tehnyt. Mutta kun me katsomme konkreettisia toimenpiteitä, mitä mm. työttömyysturvan heikentämisen osalta esitetään, niin en ymmärrä, että vasemmalta voitaisiin näihin menetelmiin millään tavalla sitoutua.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pekkasen työryhmä esitti sitoutumista työllisyyden hoitoon ja valtionvelan katkaisemiseen. Sitoutumisen merkiksi työryhmä esitti takuulakia. Takuulakiajatus on sittemmin synnyttänyt valtio-opillista kiistelyä, kuten olemme juuri äskenkin kuulleet. Keskustelu toistaiseksi hahmottoman takuulain ympärillä näyttää toisaalta peittävän alleen kaikki ne hyvät tavoitteet, joita työryhmällä on ollut.

Olen todennut, että lain sijasta voitaisiin yhtä hyvin puhua sitovasta poliittisesta julistuksesta. Vasta-argumenttina tälle on todettu, että julistus ei tietenkään olisi yhtä painava kuin laki olisi. Edelleen vastineena sille väitteelle voisi todeta, että lakienkin pitävyyden ja sitovuuden takaa ainoastaan poliittinen päätöksenteko, poliittinen sitoutuminen lakien taakse niitä säädetäessä ja lakien voimassa pysymiseksi.

Sen vuoksi minusta olisi todella tähdellistä, että nyt valtio-opillisen kiistelyn sijasta nopeasti pyritäisiin etsimään muoto, onko se sitten laki, onko se poliittinen juhlallinen vakuutus, sitoumus, mikä tahansa, jolla näihin yhteisiin tavoitteisiin voidaan sitoutua, ja sen jälkeen voidaan nopeasti ryhtyä käytännön toimenpiteisiin, joita työllisyyden hoitamiseksi tarvitaan.

Ed. H a s s i: Arvoisa puhemies! Se valtio-opillinen tai juridinen keskustelu, jota lakiehdotuksesta on käyty, on varmasti enimmiltään sinänsä muodollisesti oikein. Mielestäni ed. Hämäläinen totesi asian todellisen laidan todetessaan, että yhtä hyvin tämä asia voidaan asiallisesti hoitaa sitovalla poliittisella julistuksella tai muulla vastaavalla toimenpiteellä.

Nähdäkseni ero poliittisen julistuksen tai sopimuksen ja lain välillä on lähinnä se, että poliittiset julistukset voidaan yksinkertaisesti unohtaa. Sen sijaan lakia on muutettava eduskunnassa, eli se on pantava kirjoihin ja kansiin, mikäli myöhemmin päädytään siihen, että lakia ei noudateta. Jos tietyistä yhteistä sopimusta vaativasta asiasta tehdään laki, ainakin siinä mielessä se on pelkkää sopimusta painavampi asia.

Ed. Ukkolan logiikkaa ihmettelen. Hän ilmoittaa kannattavansa Pekkasen työryhmän ehdotusten toteuttamista, mutta sen sijaan ei kannata konsensusta, jolla näiden ehdotusten toteutuminen käytännössä taattaisiin. Tämä on kenties jotain liberaalia logiikkaa, jota minä en ymmärrä.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoron puhukseni itse ehdotuksemme sisällöstä ja tietyistä Pekkasen työryhmän ehdotuksen sisällöllisistä puolista. Ajattelutavan kannalta erittäin oleellinen asia Pekkasen työryhmän ehdotuksessa on se, että siinä pyritään tarkastelemaan asioita kansantalouden dynamiikan kannalta ja sitä, mitä kerrannaisvaikutuksia tietyt toimenpiteet aiheuttavat kansantaloudessa.

Työryhmän raportissa käytetään ilmaisua ”hyvä kehä” siitä kerrannaisvaikutusten vyörystä, jonka työryhmä uskoo ehdotustensa kansantaloudessa toteuttavan. Tämä on mielestäni erittäin oleellinen näkökulma. Valitettavasti tämän hallituksen politiikasta on paljon puuttunut sen pohdinta, mitä kerrannaisvaikutuksia eri toimenpiteet aiheuttavat.

Juuri kerrannaisvaikutusten kannalta mielestäni hyvin oleellinen on työryhmän ehdotus, että työnantajan sosiaaliturvamaksua alennettaisiin 4 prosentilla eli siitä poistettaisiin se osuus, jolla rahoitetaan muuta kuin ansiosidonnaista sosiaaliturvaa, ja että vastaava rahoitus kerättäisiin energiaveroja korottamalla. Työryhmä tosin esittää tähän sen rajoituksen, että energiaveroja nostettaisiin samassa tahdissa kuin niitä EU:ssa yleisesti nostetaan.

Mutta mielestäni mielenkiintoista on se, että vaikka teollisuuspiirit, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto toisaalta ovat tietyllä tavalla liputtaneet Pekkasen työryhmän ehdotusten puolesta ja puhuneet siitä, että se on kokonaisuus, niin toisaalta suurteollisuuden edustajat ovat käyneet aika kipaakaan kampanjaan sitä verotuksen rakennemuutosehdotusta vastaan, jota Pekkasen työryhmä esittää.

Esimerkiksi toissapäivän Aamulehdessä Teollisuuden energialiiton puheenjohtaja, vuorineu-

vos Ahava toteaa ensin, että koko yritysektorille Pekkasen työryhmän veroehdotukset merkitsisivät 2,4 miljardin säästöä. Mutta hän ei voi tätä sulattaa, koska kokonaisuutena teollisuus häviäisi 400 miljoonaa ja metsäteollisuus erikseen häviäisi 700 miljoonaa. Näistä luvuista voimme tietysti yksinkertaisesti laskea, että muu teollisuus kuin metsäteollisuus voittaisi 300 miljoonaa, mutta Ahava nyt edustaakin nimenomaan paljon energiaa kuluttavan teollisuuden järjestöä, Teollisuuden energialiittoa.

Hän toteaa vielä erikseen, että Yhtyneet Paperitehtaat häviäisi 500 miljoonaa vuodessa näiden ehdotusten toteuttamisesta. Seuraavalla aukeamalla Aamulehdessä kerrotaan, että Yhtyneet Paperitehtaat on tämän vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana tehnyt voittoa 1,4 miljardia, mikä merkitsee sitä, että jos tahti jatkuu koko vuoden samana, kokonaisvoitto menee yli 2 miljardin. Kun verrataan tätä Ahavan laskemaan menetykseen tälle firmalle, Pekkasen työryhmän ehdottamat veromuutokset merkitsisivät, että neljännes tälle vuodelle ennustetuista huippuvoitoista leikattaisiin, tosin ei vielä tänä vuonna vaan myöhemmin tämän firman osalta. Tätä minä en kerta kaikkiaan voi pitää kohtuuttomana.

Tässä mielessä koin erittäin mielenkiintoiseksi valtiovarainministeriön ylijohtaja Sixten Korkmanin puheenvuoron tämänpäiväisessä Hufvudstadsbladetissa, jossa hänkin päätyy miettimään, pitäisikö itse asiassa energiaveroja korottaa. Hän aloittaa kolumninsa toteamalla, että metsäteollisuudella menee nyt hyvin monien raskaiden vuosien jälkeen. On sinänsä ihan hyvä asia, että metsäteollisuudella menee hyvin, mutta sitten hän toteaa, että kokemuksesta tiedämme, että aina kun vihreä kulta alkaa kimaltaa, pitää olla varuillaan, koska se voi olla ensi vaihe prosessissa, jossa koko kansantalous lopulta menee päin mäntyä.

Sitten hän erittelee erilaisia vaihtoehtoja, mitä metsäteollisuuden tämänhetkisestä menestyksestä voi seurata. Yksi mahdollisuus on kantohintojen kohoaminen, joka on osittain jo tapahtunut, mikä ei ole kansantalouden kokonaiskehityksen kannalta hyvä asia. Toinen mahdollisuus on palkankorotukset. Korkman toteaa, että kantohintojen korotukset ja tuntuvat palkankorotukset metsäteollisuudessa ovat usein olleet alku yleiselle inflatoriselle kehitykselle Suomessa kaikkine kielteisine seurauksineen mm. työllisyydelle. Siis näitä kahta vaihtoehtoa Korkman ei pidä kansantalouden kannalta edullisina.

Sitten hän tarkastelee sitä vaihtoehtoa, että Suomen Pankki hillitsee kehitystä antamalla markan revalvoitua. Sillä on taas kielteiset vaikutuksensa kaikille muille vientialoille, ja lisäksi jos markan revalvoitumisen, mitä on jo jonkin verran tapahtunut, annetaan mennä liian pitkälle, voi syntyä käsitys, että markka on yliarvostettu. Voi syntyä taas spekulointia markan arvon laskusta, mikä nostaa korkoja ja tulemmme näkemään uudestaan saman devalvaatiourumman, joka tämänkin eduskunnan aikana on pariin kertaan jo nähty.

Sitten Korkman toteaa, että aikaisemmin metsäteollisuuden ylikuumenemista on vastavassa suhdannevaiheessa hillitty vientitalletuksilla, mutta tällä hetkellä Eta-sopimus estää tämän keinon käyttämisen. Loppujen lopuksi hän päätyy siihen, että itse asiassa valitusvirret energiaveroista eivät tällä hetkellä ole aivan vakuuttavia, jos teollisuus toisaalta samanaikaisesti on valmis muun tyyppiseen kustannusten kohottamiseen.

Korkmanin johtopäätös on se, että kenties energiaverot huolimatta siitä, että hallitus on päättänyt korottaa niitä ensi vuodeksi, ovat kuitenkin liian alhaiset. Toinen johtopäätös, minkä hän toteaa, on se, että kenties kiinteistövero pitäisi ulottaa metsäomaisuuteen.

Nämä ovat molemmat ehdotuksia, joiden puolesta vihreät ovat puhuneet siksi, että me näiden kahden devalvaation jälkeen olemme aivan selvästi kyenneet ennakoimaan sen kehityksen, joka nyt on tapahtumassa. Mielestäni mm. Korkmanin puheenvuoro puhuu sen puolesta, että estettäisiin uusien noidankehien kehittyminen kansantaloudessa ja saataisiin aikaan Pekkasen työryhmän tavoittelema hyvä kehä. Työryhmän ehdottama verouudistus olisi varaa toteuttaa nopeammallakin aikataululla.

Vielä toteaisin, että johtuen ilmeisesti siitä, että Liiketyöntekijäin liiton puheenjohtaja Maj-Len Remahl oli Pekkasen työryhmän jäsen, heti Pekkasen työryhmän julkistettua raporttinsa julkisuudessa esitettiin ajatus, että liiketyöntekijöiden pitäisi myös näyttää mallia muulle kansalle ja hillitää palkankorotusvaatimuksiaan. Jos yhteen kaikkein pienipalkkaisimpaan ryhmään eli kaupan myyjiin ja kaupan kassoihin, suurelta osin osa-aikatyötä tekeviin naisiin, kohdistetaan tällainen vaatimus, mielestäni se tuntuu aika suhteettomalta verrattuna siihen, miten metsäteollisuudella menee ja minkä valitusvirren metsäteollisuus on jo ehtinyt nostaa tiettyjä Pekkasen työryhmän ehdotuksia vastaan.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hassi etsiskeli puheensa alussa sitä, mikä voisi olla vaihtoehto laille, jolla eduskunta ilmaisisi tahtonsa tai antaisi signaalin ympäröivälle yhteiskunnalle siitä, että Pekkasen paperi on hyvä ja että tiettyjä säästöjä on saatava. Minäkin pohdiskelin sitä. Miksi me emme käytäisi eduskunnan jo nyt olevassa olevia keinoja? Kun valtiovarainvaliokunta valmistelee mietintönsä ensi vuoden budjettiesitykseen, niin aivan hyvin siinä voidaan ottaa kannanotto tähän asiaan, jolloin vastauksessa tulo- ja menoarvioesitykseen, talousarvioesitykseen, eduskunta antaa yhteiskunnan ja Pekkasen paperin edellyttämän signaalin. Se olisi minusta luonnollinen tapa eikä vaatisi minkäänlaista dramatiikkaa. Siksi minä toivonkin, että sosialidemokraatit ja muu oppositio vihreitä myöten hyväksyisivät tällaisen menettelyn, joka kuuluu meidän normaaleihin työmenetelmiimme. Tällä tavoin me voimme päästä erityisestä takuulakiongelmasta, jonka vaarana on juuri se, että se on liian tiukka ja estää tietynlaiset nopeat reagoinnit. Vastaukset, eduskunnan ponnet, eivät sitä estä.

Toinen asia, mihin olisin puuttunut ed. Hassin puheessa, on metsäteollisuuden valitusvirsi. Minäkin olen ihmetellyt, miksi ei metsäteollisuutta ja vientiteollisuutta ylipäätään saada maksamaan omaa osuuttaan lamatalkoista. Meidän yhteisin kärsimyksin ja voimin tämä teollisuuden lohko on päässyt tekemään voittoa. Kyllä senkin on syytä maksaa oma osuutensa lamasta ja nyt on maksun aika.

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse olen sitä mieltä, että ed. Ukkolan esittämä menettely, jonka mukaan esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan budjettimietinnössä todetaan nämä suunnilleen samat asiat kuin meidän lakialoitteessamme todetaan, on yksi mahdollisuus. Toivon, että sitäkin harkitaan vakavasti. Tällä eduskunnallahan on kokemusta siitä, että tietyt asiat voidaan kirjata joko lakiin taikka ponsiin.

Muistutan vain pankkitukineuvotteluista, siitä, että tietyt asiat, jotka yritettiin kirjata valtion vakuusrahastolakiin. Muutos meni sittemmin nurin, kun sitä ei eduskunta julistanut kiireelliseksi, ja kirjattiin sitten eduskunnan budjettiponsiin. Siinäkin yhteydessä todettiin, että niiden kirjaamisella lakiin olisi suurempi arvovalta. Mielestäni ei ole kuitenkaan pääasia, mikä on se muoto, millä tällainen yhteisymmärrys todetaan, vaan pääasia on, että asiat alkavat edistyä.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin se, mitä ed. Ukkola esitti valtiovarainvaliokunnan budjettimietinnöstä, voidaan tietysti tehdä. Sen sitovuus ei ole samaa tasoa eikä nimenomaan sitovuus suhteessa hallitukseen ja lainvalmisteluun. Laki on yhteiskunnan korkein tahdonilmaisumuoto, niin kuin entinen esimieheni Antti Kivivuori hyvin osuvasti tähdensi. Ja siitä kun mennään alas, sitoutumisen aste tietysti on löyhempi.

Puysin alun perin tämän puheenvuoron todekseni ed. Ukkolalle sen, minkä monet täällä ovat jo sanoneet, että tämän lain kohteena on hallitus ja virkakoneisto. Eduskuntahan todella moneen kertaan joutuu uudelleen ottamaan kantaa valmistelun tuloksiin. Tässä mielessä valiokuntamietintö, vaikka eduskunta sen muodollisesti hyväksyy, ei ole yhtä vahva kuin eduskunnan päättämä laki. Mutta tämä asia nyt toivon mukaan on tullut — ehkä se omassa puheenvuorossani jäi vielä huonolle esitykselle — tässä keskustelussa niin selväksi, ettei siitä pitäisi olla erimielisyyttä.

Se, mistä tämä laki lähtee, on valtitseva, todella hirvittävä tilanne: suurtyöttömyys, massiivinen valtion velka. Kyllä meillä kaikilla on se tiedossa, että tästä ei selvitä ilman säästöjä. Kysymys on siitä, miten oikeudenmukaisesti ne kohdistuvat kuhunkin kohteeseen. Siinä mielessä tässä, niin kuin lakialoitteen lukija voi todeta, korostetaan sitä, että siltä osin kuin työelämän osapuolet ovat kohteena, näiden kohteiden edustajien on oltava valmistelussa mukana. Tämä on menettely, johon Suomi on korkealla kansainvälisellä tasolla sitoutunut. Luulisin, että suurin osa nykyisen hallituksen vaikeuksista johtuu kyvyttömyydestä noudattaa todella käytännössä tätä tavoitetta.

Ed. Hassi myös totesi, että laki on eräällä tavalla yhteiskuntasopimus. Se on siinä mielessä korkein tapa sitoutua tähän tavoitteeseen. Ja on perusteltua, että Suomen eduskunta sen tekee ennen kuin sitä alkavat Suomen velkojat tehdä.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ryhdy kinastelemaan oppineen ystäväni ed. Nikulan kanssa siitä, mikä sitovuusaste ponnella ja lailla on. Kai hän on oikeassa siinä, että laki varmasti on korkein sitovuuden aste. Mutta jos eduskunnan ponnet eivät sido hallituksia, niin mitä varten niitä tehdään?

Meillä on ihan hyvä esimerkki siitä, että ne todella sitovat, ja se on ns. Helteen ponsi. Sen perusteella hallitus aloitti aikanaan presidentin

valtaoikeuksien kaventamisen. Toivottavasti se johtaa lopultakin siihen tulokseen, että nämä esitykset, ennen kuin eduskunta karkaa vaalilomalle, tulevat eduskuntaan ja ne saadaan täällä käsitellyiksi.

Eli kyllä varmasti, jos ponsi on riittävän tarkka — tai sanotaan, että hallituksen on noudatettava ponsia ja niissä annettuja ohjeita. Ellei se noudata, minä vaan kysyn, miksi niitä ylipäätään tässä talossa tehdään.

Ed. A n d e r s s o n : Arvoisa rouva puhemies, fru talman! Kun tasavallan presidentti katsoo tarpeelliseksi asettaa oman työryhmänsä selvittämään, miten suurtyöttömyyttä voitaisiin helpottaa, on asia ymmärrettävä mielestäni aikamoiseksi epäluottamuslauseeksi Ahon hallitukselle. Olisihan hallituksella ollut kohta neljä vuotta aikaa ryhtyä tuumasta toimeen tässä asiassa. Se ei ole kuitenkaan teoissaan näyttänyt, että se kantaisi erityistä huolta puolen miljoonan työttömän kohtalosta.

Tämä Pekkasen kirjanen, tasavallan presidentin työllisyysryhmän Työttömyys 200 000:een, on kuitenkin ensimmäinen vakava yritys asettaa työttömyys kaiken yhteiskunnallisen toiminnan keskipisteeseen ja hahmottaa kokonaisvaltainen ratkaisu, jonka tavoitteena on työttömyyden alentaminen 200 000:een vuoteen 2000 mennessä. Tämän lisäksi tavoitteisiin kuuluu valtiontalouden alijäämän ja kansakunnan ulkoisen velan kääntäminen selvään laskuun. Raportissa katsotaan, että velkakierteen katkaiseminen on välttämätön edellytys reaalikorkotason tuntuvalle laskulle sekä henkilöverotuksen keventämiselle, joita tarvitaan investointien ja kulutuksen kasvun vauhdittamiseen. Tavoitteisiin kuuluvat myös voimakas 5 prosentin vuotuinen talouskasvu vuoteen 2000, ylijäämäinen vaihtotase sekä valtion velanoton tuntuva supistuminen. Pitkien lainojen reaalikoron tulisi laskea 8 prosentista 4 prosenttiin ja valtion velan tulisi vuonna 2000 alittaa 70 prosenttia bkt:stä. Lisäksi kokonaissuuteen kuuluu 16 miljardin säästöpäätökset niiden 35 miljardin lisäksi, joita on jo tähän mennessä tehty.

Nyt kun ed. Nikula on tehnyt lain tästä, minun mielestäni tämä on tämän hetken tärkein problematiikka Suomen tasavallassa. Tämä on todellakin sellainen ehdotus, että vaikka siihen liittyy paljon ristiriitaisia elementtejä, se on erittäin tärkeä lähtökohta sekä nopeasti käynnistettäviin keskusteluihin että myös toimenpiteisiin, joita tässä ehdotetaan. Tässä ehdotetaan 35 konkreet-

tista toimenpidettä. Jotkut näistä ovat mielestäni aika helposti ja nopeasti toteutettavissa, jotkut ovat erittäin ongelmallisia monestakin syystä.

Tämä laki, joka määräisi lakitasolla, että säästöjen on oltava 16 miljardia markkaa ja lakiin sisältyisi hyvin paljon rajoittavia määräyksiä, joita ed. Nikula on koonnut tähän lakialoitteeseen, on tietysti hankala. Olen kyllä ed. Ukkolan kanssa samaa mieltä siitä, että tällaisessa parlamentaarisessa demokratiassa tämäntyyppinen laki, joka sitoo seuraavia eduskuntia ja seuraavia hallituksia viiden vuoden periodiksi, on kyllä hyvin kyseenalainen. Mutta tämän ei kuitenkaan pitäisi millään tavalla merkitä sitä, että tämä Pekkasen työryhmän selvitys olisi vähemmän tärkeä. Meidän täytyy vain miettiä, miten saavutamme tällaisen kokonaisvaltaisen ratkaisun mahdollisimman järkevällä tavalla. Mutta kyllä minäkin näkisin, että tämän tyyppinen laki on parlamentarismien kannalta erittäin hankala ja sanoisin: mahdoton.

Yhdysvalloissa vuonna 1985 säädettiin saman tyyppinen pekkaslaki. Se oli Gram-Radman-Hollings act of 1985 eli tällainen balance budget and emergency deficit control act. Se oli mielestäni ehkä vähän järkevämpi kuin tällainen laki, joka sanoo, että pitää leikata 16 miljardia, koska siinä puhuttiin budjettivajeen suuruudesta. Budjettivaje ei saa kasvaa yli tiettyjen rajojen. Silloin puututaan siihen asiaan. Mutta tämäkin toimi huonosti USA:ssa. Sitä kierrettiin eri tavoin manipuloiden talousarviolaskelmia, ja se lakkautettiin viisi vuotta myöhemmin. Eli siitä ei ainakaan USA:sta ole kovin hyviä kokemuksia.

Pekkaspaperissa on monia hyviä ja kannatettavia asioita, mutta myös monia utopistisia asioita ja monia asioita, joita ei suoralta käsin voi lainkaan olla kannattamassa. Olisi ennenkuulumatonta, että Suomessa olisi viiden vuoden ajan 5 prosentin talouskasvu. Saattaa olla, että kun talous on käynyt aallonpohjassa, muutama vuosi saattaa olla 5 prosentin tai jopa korkeampaa kasvun aikaa. Mutta että tämä kestäisi vuosituhtaan loppuun, niin se on kyllä toiveajattelua.

Jos Pekkasen laskelmien mukaan käyttäen samoja komponentteja, kasvu olisi vain 4 prosenttia vuodessa, silloin työttömiä olisi tämän mallin mukaan vuonna 2000 vielä 310 000 työttömää. Jos kasvu olisi "vain" 2,5 prosenttia vuodessa, silloin työttömyys tämän mallin toteutuessa olisi sama kuin nyt 460 000 ihmistä Suomessa työttöminä. Eli tämä on kyllä hyvin herkkä. Se, että tämä 5 prosentin kasvu toteutuisi, tietysti melko paljon perustuu toiveajatteluun.

Toinen on tietysti tämä korkoutopia, että reaalkorko puoliintuisi näinä vuosina. Se on mielestäni myös kyllä vähän ihmeellinen ajatus. Se tarkoittaisi sitä, että me yhtäkkiä menisimme pari prosenttiyksikköä alle Saksan reaalkorkojen esimerkiksi. Se tuntuu utopistiselta.

Tässä on paljon tärkeitä rakenteellisia muutosehdotuksia. Jokainen tiedämme, että osa suurtyöttömyydestä meillä niin kuin muuallakin teollisuusmaissa johtuu siitä valtavan nopeasta tuottavuuden kasvusta, joka on uuden teknologian seurausta. Tässä ehdotetaan suoraan, että ainakin pitäisi koemielessä panna täytäntöön kaksi kertaa kuusituntinen työaikaamalli. Mielestäni se pitäisi tehdä, valita sopivat alat ja kokeilumielessä aloittaa se heti. Olen ymmärtänyt, että myös ammattiyhdistysliikkeen puolella suhtaudutaan näihin asioihin hyvin vakavasti ja myös nähdään niiden välttämättömyys. Tämä 200 tunnin ylityökatto on myös heti toteutettavissa. Täältä löytyy hyvin paljon toteutettavia asioita.

En tiedä, miten keskustelun saisi parhaiten eduskunnan isoon saliin silloin, kun täällä on vielä kansanedustajia seuraamassa ja osallistumassa keskusteluun. Olin jo ajatellut, että ehdotan tätä asiaa pöydälle, mutta en aio sitä tehdä. Tulee varmaan lähiaikoina muitakin tilaisuuksia keskustella Pekkasen paperin problematiikasta.

Mielestäni ed. Nikulan lakialoite koskee mitä tärkeintä asiaa ja siinä on kaikki ne tärkeät aiheet. Sen sijaan minun on hyvin vaikea uskoa ja ajatella, että tämä voisi toteutua tässä muodossa sitovana lainsäädäntönä, mutta kiitokset siitä, että tämä asia nostetaan keskustelun keskipisteen tämän aloitteen kautta.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Peltari.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Ed. Andersson sanoi puheenvuorossaan, että kun presidentti nimitti oman työryhmän, se oli epäluottamuslause Ahon hallitukselle. Voihan sen näinkin katsoa, mutta kyllä ed. Andersson tietää varsin hyvin, että oli siinä toinenkin syy. Presidentti Ahtisaaren täytyi lunastaa ne vaalilupaukset, joita hän oli kampanjassaan antanut.

Olkaamme tyytyväisiä kuitenkin, että hän tyytyi lunastamisessa työryhmän asettamiseen eikä ryhtynyt vaatimaan, että hallituksen pitää lainata 5–10 miljardia markkaa lisää velkaa elvytykseen, jota hän oli jo vaalikampanjansa ai-

kana vaatinut, koska työryhmän raportin tulokset olivat sitten sitä mitä olivat, aivan toisia kuin mitä vaalikampanjassa presidentti itsekin toi esille.

Koska ed. Andersson varmasti on lukenut Pekkasen työryhmän raportin, tietää, mitkä ovat ne keinot, joilla työttömyys halutaan puolittaa ja mihin ne perustuvat. Ne perustuvat vientivetoiseen kasvuun ja valtiontalouden tasapainottamiseen. Mistä muusta hallitus on täällä kolme vuotta puhunut kuin näistä asioista — mutta me oppositiossa olemme olleet aika kuuroja. Eikö niin, ed. Andersson?

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Ed. Andersson mielestäni osoitti ennakkoluulottomuutta ottamalla rohkeasti kantaa Pekkasen työryhmän mietintöön ja myös tukemalla sitä ajatusta, että tästä pitäisi eduskuntakeskustelua saada viriämään. Sehän on ollut tämän lakialoitteen yhtenä tarkoituksena. Tässä mielessä vassemistoliitto mielestäni osoittaa suurempaa ennakkoluulottomuutta kuin esimerkiksi SDP, jolla minusta on näyttänyt siltä, että se haluaa jättää kaiken tällaisen keskustelun vaalien jälkeiseen aikaan. Se ei ole kyllä äänestäjien kannalta kovinkaan rehellistä, koska kaikki tietävät, että kovia ratkaisuja Suomen taloudessa on vielä edessäpäinkin.

Itse näen Pekkasen paperin ja tasavallan presidentin liikkeelle paneman aloitteen yrityksenä palauttaa politiikan rooli takaisin jonkinlaisena talouselämän ohjaajana. Vaikka ei ehkä tällaiseen suunnitelmatalouteen ole paluuta siinäkään muodossa, kuin se on Suomessa joskus toteutunut, joku järjestys pitää saada myös markkinavomien toiminnalle ja markkinavomien vapaalle toiminnalle, mistä minusta yhtenä osoituksena on täysi välinpitämättömyys massatyöttömyyden suhteen. Siinä mielessä nämä uudet ratkaisut, joita Pekkasen paperissa on, ovat tervetulleita.

Luulen kyllä, että kansalaiset kaipaavat nyt tätä keskustelua ja nimenomaan tämän syksyn aikana ja niiden toimien käynnistämistä, jotka Pekkasen paperista voitaisiin ottaa jo, joista vallitsee konsensus ja yhteisymmärrys. Siinä on myös paljon aineksia, joihin ed. Andersson myös viittasi, joista ei vallitse yksimielisyyttä ja joista pitää vielä keskustelua jatkaa. Yksi suuri ongelmakysymys on juuri taloudellisen kasvun sisältö ja luonne, mitä se merkitsee luonnonvarojen käytön kannalta, mitä se merkitsee energiatalouden kannalta.

Ed. Andersson: Arvoisa puhemies! Ed. Ukkolalle sanoisin, että siitä on turha meidän enää edes keskustella. Siitä on niin monta kertaa puhuttu, mutta kyllähän Ahon hallitus valitsi silloin kolme ja puoli vuotta sitten sellaisen talouspoliittisen linjan, josta tiedettiin silloin, että se priorisoi inflaation vastaista taistelua ja että se tulee lisäämään työttömyyttä.

Toki kukaan ei ole edes voinut aavistaa, että työttömyys nousisi niin nopeasti niin mahtaviin lukuihin. Mutta sen jälkeen tämä hallitus ei myöskään ole kaikkia voimia kohdentanut työttömyyden lieventämiseen, vaan on tehty esimerkiksi semmoisia työttömyyteen kohdistuvia heikennyksiä, työllisyyslain heikennyksiä, jotka ovat aiheuttaneet mm. sen, että pitkäaikaistyöttömien määrä Suomessa on hyvin nopeasti nousut. Työttömyysprofiili on meillä muuttumassa samanlaiseksi kuin Keski-Euroopassa, että melkein puolet työttömistä on pitkäaikaistyöttömiä.

Se, että presidentti Ahtisaari lunastaa niitä lupauksia, joita hän vaalikamppailunsa aikana antoi, ei kai se ole mitään moitittavaa. Ainakin minä pidän aivan myönteisenä, että ihmiset lunastavat niitä lupauksia, joita tekevät.

Mitä tulee vielä Pekkasen veroehdotukseen, se, että rajavero alennettaisiin 50 prosenttiin, olisi tietysti hyvin epäsosiaalinen tapa. Se tietäisi suurituloisimmille ihmisille toistasataatuhatta markkaa tai enemmän lisää puhtaana käteen vuodessa, eli siinä verotaulukkoehdotuksessa on kyllä hyvin epäsosiaalisia aineksia, joita voisi aivan eri tavalla sitä ostovoimaa lisätä pienipalkkaisilla ja keskipalkkaisilla ihmisillä.

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuoroni on ed. Haavistolle koskien sitä, että sosialidemokraatit eivät halua keskustella Pekkasen ehdotuksesta liittyen taloudellisen tilanteen ja työttömyyden parantamiseen. Tämä ei pidä paikkaansa. Me olemme valmiita keskustelemaan, mutta tämä foorumi tänä päivänä ei ole välttämättä se paras eli tämän lakialoitteen pohjalta sitä keskustelua ei voida käydä. Sen sijaan hallituksen tulisi tehdä ehdotukset Pekkasen ehdotuksen pohjalta ja sen jälkeen on mahdollista sekä keskustella että tehdä päätöksiä. Päätöksenteot kai tässä kaikkien tärkeimpiä ovat!

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Oli ihan hyvä, että ed. Haavisto tuli mukaan keskusteluun, koska hän sanoi sen, mitä minä olen monta kertaa yrittänyt aivoistani etsiä, kun olen etsinyt

syitä siihen, minkä vuoksi minä niin kavahdan takuulakia ja eduskunnan käsiin sitomista etukäteen kolmanteen ja neljanteen vuoteen tai koko vuosikymmenen loppuajaksi. Hän sanoi, että takuulaki ja myös ed. Nikulan aloite, merkitsevät paluuta suunnitelmatalouteen. Tätähän se on! Aivan oikein!

Minä olen käyttänyt väärää sanaa, kun minä olen arvostellut sitä, että tämä paaluttaa meille ikuisen konsensuksen, kun me itseasiassa kärsimme konsensuksen järjestelmien jäykkyydestä, mikä johtuu siitä, että meillä kaksi vuosikymmentä on ollut tämä suunnitelmatalous. En minä nyt kyllä todellakaan halua enää, että meille tulee seuraavaksi 20 vuodeksi suunnitelmatalous, johon eduskunta sitten sitoutuu.

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Ironia on vaikea laji, ja en siinä ilmeisesti aivan onnistunut omassa puheenvuorossani, kun ed. Ukkola kiitettävästi kyllä huomasi tämän suunnitelmatalouden täältä. Jos nyt vielä täsmennän, mitä tarkoitin. Tarkoitin sitä, että jos politiikassa ja siinä, miten politiikan puolelta ohjataan taloutta ei ole mitään suunnitelmallisuutta, ei mietitä, miten saataisiin suunnitelmallisesti työttömyyttä alas päin, miten saataisiin suunnitelmallisesti kansan elinolot suhteellisen siedettäväksi, niin sitten me kyllä olemme hävinneet taistelun lopullisesti.

Tämä on sitten semmoista satunnaista flipperin peluuta, jossa me heilumme pallona reunalta toiselle eduskunnassa ja siinä mielessä minä annan arvoa tälle työlle ja tämän tapaiselle työlle, jota nyt Pekkasen työryhmässä on tehty, että on mietitty vähän pidemmälle. Otettu joku yhteiskunnallinen tavoite, esimerkiksi tässä tapauksessa työttömyyden laskemisesta, ja mietitään, mitkä ovat ne keinot, jolla tähän tavoitteeseen päästään. Tämän tyyppisestä suunnitelmallisuudesta, sanotaan nyt suunnitelmallisuus eikä suunnitelmatalous, on ollut puutetta suomalaisessa politiikassa. Jos löytyisi se enemmistö, joka tavoitetta lähtisi ajamaan, luulen, että se olisi kaikkien kansalaisten kannalta hyvä asia ja toisi onnea suomalaiseen elämään tätä kautta.

Ed. Andersson: Arvoisa puhemies! Oli pakko pyytää vielä vastauspuheenvuoro, koska ed. Ukkola nyt sanoi, että koko tämä surkea taloudellinen tila ja joukkotyöttömyys johtuvat siitä, että meillä on ollut suunnitelmatalous Suomessa. Minä en tiedä, minkä sortin liberaali ed. Ukkola nyt sitten on. Heitä on niin erilaisia eri ilmansuunnissa, kuten tiedämme. 60-luvulla sa-

nottiin, että liberaali on semmoinen, joka ei potki raskaana olevia naisia vatsaan.

Täysin vapaitten markkinoitten ja markkinatalouden ihannoitiin, josta me nyt kärsimme, siis kun vuoden 86 jälkeen Suomen Pankki poisti kaikki rajoitukset ja raha nykyään liikkuu, niin kuin tiedämme, valon nopeudella ympäri maapallon. Kansallisen politiikan tekeminen on tullut täysin mahdottomaksi, koska ei voi tehdä mitään kansallisia päätöksiä, koska rahat lähtevät maasta yhtäkkiä yhden yön aikana kymmeniä miljardeja. Tästä on kysymys, että emme ole pystyneet yhteistyön kautta semmoisiin ratkaisuihin, missä olisimme nähneet, miten eri asiat yhteiskunnassa vaikuttavat toisiinsa ja miten esimerkiksi suurtyöttömyys on koko talousahdingon ja koko vaikean kriisin ydin, joka vähentää valtion ja kuntien tuloja, lisää menoja ja pistää koko talousjärjestelmän ja yhteiskuntajärjestelmän erittäin suureen epätasapainoon.

Tämähän ei johdu siitä, että olisi ollut liikaa yhteistyötä ja suunnittelua, vaan siitä, että ns. markkinavoimat tekevät mitä milloinkin haluavat tai mitä sattuvat tekemään. Siitä on tämä kaaos johtuu, eikä siitä, että meillä olisi liikaa ollut yhteistyötä ja sopimista tässä yhteiskunnassa.

Anteeksi nyt, ed. Ukkola!

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Olipa hyvä, että tämä jatkui, koska ed. Haavisto ei ole selvästi kuunnellut alkuosaa tästä keskustelusta.

Se, millä minä olen kritisoinut konsensusta eli suunnitelmataloutta on se, että — ed. Andersson kuuntelee myös — kun rajat aukenivat ja me emme pysty enää pitämään itseämme suljettuna täällä onnelassa, kun rajat aukenivat ja työ, pääoma ja kaikki ylipäätään liikkuvat vapaasti, meidän rakenteemme olivat vanhakantaisia. Ne olivat suunnitelmatalouden rakenteita, jotka eivät sallineet minkäänlaista joustoa. Siksi me juuri, ed. Andersson, kärsimme siitä, että me emme pysty, meidän järjestelmämme, olivatpa ne työttömyysturvajärjestelmä, sosiaaliturvajärjestelmä, mikä järjestelmä tahansa, eivät pysty joustavasti reagoimaan niihin vaatimuksiin, mitä nykyinen "rajat avoinna" -politiikka edellyttää. Sen on synnyttänyt konsensus elikkä ed. Haaviston mainitsema suunnitelmatalous. Sieltä se tulee.

Politiikalla ei ole enää keinoja puuttua kaikkiin asioihin, tämä pitäisi tässäkin talossa hyväksyä. Yksinkertaisesti meiltä on mennyt aseet puuttua kaikkiin pieniin pikkunippeleihin. Meidän täytyy katsoa, mihin me voimme vaikuttaa ja

millä tavalla me voimme vaikuttaa, mutta emme me enää voi poliittisilla päätöksillä ohjata koko kenttää, niin ihmisiä, niin teollisuutta, niin työmarkkinoita, niin sosiaalipoliittikkaa. Meidän täytyy valita ne painopisteet ja hyväksyä se, että poliitikoilta ja politiikan tekemiseltä on viety aseet. Syynä on, että rajat ovat vapautuneet ja ihmiset kulkevat yli rajojen, pääomat kulkevat yli rajojen, työvoima kulkee yli rajojen, ja sille me emme voi mitään.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Kun aloitteen tekstiin perehdyin, niin tietysti tuli mieleen, että tuntuu kumman 70-lukulaiselta, mutta kun silloinkin olin valmistamassa lakeja, niin kyllä minusta tässä on osattu ne sudenkuopat välttää ja olla kirjoittamatta sellaisia lukkoon lyötyjä säännöksiä, joihin ei voida palata matkan varrella, tämä takaisinkytkentä valmisteluun. Korostan, että tässä on kysymys kuitenkin talousarvion ja siihen liittyvien lakien valmistelusta eikä siitä perinteisestä tehtävästä, joka lailla on, eli kieltää, kärkeä tai rangaista.

Minusta ed. Ukkolan moitteet konsensusesta ovat sikäli kohtuuttomia, että kun katsomme, minkälainen työttömyys oli silloin ja miten se taas kehittyi — en minä nyt väitä, että se oli parasta mahdollista kehitystä ympäristön kannalta — mutta kuitenkin silloin pystyttiin hyvinvointia lisäämään ihmisille. Silloin konsensus tietysti tuli mahdolliseksi, kun se esti uusiutumisen. Kyllä koko 80-luku kuitenkin merkitsi hyvin pitkälle myös uusiutumista, että vasta ehkä tämän hallituksen aikana on uusiutuminen pysähtynyt. Sanoisin, että se johtuu tästä tökeröstä valmistelutavasta, jolloin ihmisiä pannaan oman elämäntilanteensa osalta tapahtuvien tosiasioiden eteen eikä käydä yhdessä keskustelemaan. Tämä on konsuksen paha puoli, mutta kannattaa muistaa, että sillä oli hyvänä puolena kyllä se, että elintaso, ei välttämättä elämän laatu, elintaso Suomessa parani.

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Nyt on ed. Ukkola ilmeisesti poistunut puhelimeen, kun kannattaja varmasti soittaa, mutta haluan silti hänelle vielä täsmentää.

Olen hänen kanssaan täysin yhtä mieltä siitä, että Suomessa on luutuneita rakenteita ja että osa ongelmistamme on johtunut näistä luutuneista rakenteista ja siitä, että rakenteet eivät ole joustaneet kehityksen mukana. Näitä luutuneita rakenteita on myös sosiaali- ja työttömyysturvassa ja tälläkin puolella.

Mutta siitä en ole hänen kanssaan yhtä mieltä, että meidän pitäisi politiikassa nostaa kädet ylös ja sanoa, että voima on täältä mennyt, täällä ei voi enää mitään tehdä, nyt päätökset tehdään muualla. Kun hän viittaa, että kaikkiin pikkunippeleihin ei voida enää kajoa ja kun puhutaan Pekkasen raportin kohdalla esimerkiksi 500 000:n työttömyydestä Suomessa, niin ei se ole ihan pikkunippeleihin kajoamista, jota ed. Ukkola kammoaa.

Minusta ed. Ukkolankin pitää myöntää, että vaikka Eurooppa on yhdentynyt ja rajat madaltuneet ja rahat menevät yli rajojen, silti meillä on asioita, jotka ovat omissa käsissämme, mm. suomalainen sosiaalipoliittikka, sosiaaliturva, työttömyysturva, ja ne ovat poliittisia valintoja. Mielestäni on epäreilua myös poliitikkojen puolelta sanoa, että mitään valintoja ei olekaan, meidän ei tarvitse niitä lainkaan tehdä, koska ne muka tehdään nyt jossakin meidän puolestamme. Mielestäni se on poliitikkojen vastuun pakoilu.

Meillä on esimerkkejä ihan naapurimaissamme, miten näitä kysymyksiä on hoidettu toisella tavalla siitä huolimatta, että siellä ollaan mukana aivan samassa kansainvälisessä kehityksessä. Eli en ymmärrä ed. Ukkolan logiikkaa tällä kohtaa, mutta ilmeisesti tähän puheenvuoroon hän ei enää tule vastaamaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

27) Ed. Moilasen ym. lakialoite n:o 77 alkoholi-laiksi

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

28) Ed. Puiston ym. lakialoite n:o 78 laiksi opintotukilain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Tämä ed. Puiston lakialoite, joka liittyy opintotukilain muuttamiseen, on mielestäni hyvin tär-

keä, koska aikanaan kun päätimme opintotukilain muuttamisesta, silloin lainat muuttuivat markkinaehtoisesti. Silloin poistettiin myös korkoavustus.

Meistä kansanedustajista useimmat tietävät, että äitiys- ja vanhempainrahalla toimeen tulevilla on ongelmia silloin, kun he opiskelivat. Samoin varusmies- ja siviilipalvelustaan suorittavilla henkilöillä. Lakialoite on tehty sen vuoksi, että voitaisiin tosiaankin poistaa korkoavustusongelma. Sehän koskettaa keskimäärin noin tuhatta henkeä ja markkamäärältään on henkilöä kohden 1 300 markkaa vuodessa.

Toivoisinkin, että sivistysvaliokunta käsitellessään opintotukilain uudistuksia ottaisi tämän lakialoitteen ja tekisi nämä korjaukset niin, että valtio voisi suorittaa nämä opintokorkoavustukset kokonaisuudessaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

29) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 49—62

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että edustajien tekemät lisätalousarvioaloitteet ovat tänään nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioaloitteet lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lisätalousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

30) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22 (HE 167)

31) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 23 (HE 199)

32) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 24 (HE 141)

33) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 25 (HE 166)

34) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 28 (HE 207)

35) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 29 (HE 204)

36) Talousvaliokunnan mietintö n:o 29 (HE 81)

37) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 (HE 125)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

